

Brusel 15. listopadu 2023
(OR. en)

15481/23

POLCOM 274

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	15. listopadu 2023
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2023) 740 final
Předmět:	ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ o provádění a prosazování obchodní politiky EU

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2023) 740 final.

Příloha: COM(2023) 740 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 15.11.2023
COM(2023) 740 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o provádění a prosazování obchodní politiky EU

{SWD(2023) 740 final}

OBSAH

I.	Úvod.....	2
I.1	Shrnutí.....	2
I.2	Předmět zprávy.....	8
II.	Důsledné využívání možností, které nabízejí obchodní dohody EU	10
II.1	Obchod s preferenčními partnery – přehled vývoje v roce 2022	10
II.2	Pokrok v provádění obchodních dohod EU v Asii, Americe, zemích evropského sousedství a afrických, karibských a tichomořských zemích	16
III.	Pomoc malým a středním podnikům při prosazování se ve světovém obchodu	29
IV.	Odstraňování překážek a hledání řešení.....	34
IV.1	Současný stav a odstraňování obchodních překážek	34
IV.2	Jednotné kontaktní místo.....	41
V.	Dvoustranné a mnohostranné prosazování obchodních závazků: řešení sporů	44
V.1	Využití postupu řešení sporů	44

I. Úvod

I.1 Shrnutí

Sít' 42 preferenčních obchodních dohod EU otevírá trhy a příležitosti pro podniky EU, zejména pro 670 000 malých a středních podniků, které vyvážejí mimo EU a mohou tak obchodovat a investovat za předvídatelnějších a transparentnějších obchodních podmínek. Tyto dohody propojují Evropu s póly růstu mimo Unii, odkud bude v roce 2024 podle očekávání 85 % růstu pocházet. **Obchod EU se zbožím s jejími 74 preferenčními partnery¹** představuje 44 % zahraničního obchodu EU (2 434 miliard EUR v roce 2022, oproti 1 891 miliardám EUR v předchozím roce). Obchod EU se službami s preferenčními partnery dosáhl v roce 2021 hodnoty 901 miliard EUR, což představuje 46 % celkového obchodu EU se službami (2 012 miliard EUR).

Obchodní dohody EU mají pozitivní dlouhodobý dopad: v uplynulém desetiletí pomohly bloku udržet relativně stabilní podíl ve výši 16–17 % světového obchodu se zbožím a službami. Navzdory měnící se globální ekonomice a vzestupu Číny zůstává EU největším obchodním blokem se sítí dohod, která nemá obdoby a kterou jiné vyspělé ekonomiky nemají. Význam, jaký obchodní dohody mají, je patrný také z příkladů na **Dálném východě** a v **Latinské Americe**.

- Zatímco EU byla díky svým obchodním dohodám schopna zvýšit svůj podíl na dovozu z *Jižní Koreje*, Japonsko pokračovalo v obchodování podle podmínek WTO a jeho obchod s Jižní Koreou zaznamenal za posledních deset let pokles o 8 %.
- V *Latinské Americe* zůstal podíl EU na dovozu od preferenčních partnerů v letech 1994–2021 relativně stabilní (přibližně 11 %). Jinak tomu bylo u nepreferenčních partnerů, u nichž podíl EU klesl z 35 % na 20 %.

Některé z **novějších obchodních dohod EU**, například dohody s Jižní Koreou, Kanadou a Vietnamem, podpořily růst vývozu EU a v průběhu jejich platnosti došlo k výraznému růstu v některých z nejúspěšnějších odvětví:

- ✓ vývoz zboží z EU do *Jižní Koreje* roste od roku 2012 v průměru o 6 % ročně a vývoz automobilů a jejich součástí se za celé období zvýšil o 217 %,

¹ Partnerů je více než dohod, protože řada dohod je uzavřena s více zeměmi (např. dohody o hospodářském partnerství mezi EU a africkými, karibskými a tichomořskými partnery nebo obchodní dohoda se Střední Amerikou); viz také pracovní dokument útvarů Komise – Individual information sheets on implementation of EU Trade Agreements (Jednotlivé informační listy o provádění obchodních dohod EU) – **SWD(2023) 740**; <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details>

- ✓ vývoz zboží z EU do *Kanady* roste od roku 2018 v průměru o 7,7 % ročně a vývoz mléčných výrobků se za celé období zvýšil o 54 %,
- ✓ vývoz zboží z EU do *Vietnamu* roste od roku 2020 v průměru o 20 % ročně a vývoz léčiv se za celé období zvýšil o 152 %.

V roce 2022 **rostl obchod mezi EU a jejími preferenčními partnery** (bez obchodu s energetickými produkty) **rychleji**, tj. o 21,2 % nebo 366 miliard EUR, než obchod EU s partnery bez dohody, který se zvýšil o 18,9 %. Celkový objem obchodu s dvaceti největšími preferenčními partnery EU vzrostl v roce 2022 v průměru téměř o 30 %, a to navzdory hospodářským a geopolitickým problémům. Preferenční obchodní dohody pomáhají podnikům v EU při vstupu na zahraniční trhy.

Obchodní dohody EU zároveň přispívají k tomu, že se **vývoz z EU stává odolnějším** vůči geopolitickým otřesům (jako je nevyprovokovaná a neodůvodněná vojenská agrese Ruska proti Ukrajině a následné rozhodnutí ukončit závislost EU na Rusku) tím, že pomáhají podnikům diverzifikovat stávající trhy a nacházet nové. V letech 2021–2022 se vývoz zboží, na které se vztahují sankce, z EU do Ruska snížil o 27 miliard EUR, zatímco vývoz stejného zboží z EU preferenčním partnerům se zvýšil o 174 miliard EUR. Konkrétním příkladem je odvětví strojů a mechanických zařízení, ve kterém se vývoz z EU do Ruska v roce 2022 snížil o 53 %, tj. o 14 miliard EUR. Ztrátu trhu vynahradil nárůst vývozu EU do preferenčních partnerských zemí (15 %, tj. 34 miliard EUR), zejména do Mexika (+32 %), Turecka (+27 %) a Kanady (+28 %). Obchodní dohody také snižují nadměrnou závislost strategických a kritických výrobků na jediném místě původu.

Kromě toho hrají **obchodní dohody EU důležitou roli také v oblasti dovozu**, neboť zajišťují spolehlivý přístup ke vstupům, které EU potřebuje pro svůj hospodářský růst. Plnění dohodnutých závazků a partnerství navázaná se zdrojovými zeměmi pomáhají **upevnit dodavatelské řetězce a diverzifikovat zdroje dovozu**, čímž se snižuje celková závislost EU na třetích zemích, jako je tomu v případě kritických surovin a energetických produktů. Například dovoz do EU z Kanady se v uplynulém roce zvýšil o 25 %, k čemuž přispěla Komplexní hospodářská a obchodní dohoda (CETA) s touto zemí, která se týká především surovin a energetických produktů, jež EU pomohly diverzifikovat dodavatele a zbavit se její závislosti na Rusku. Dovozy kriticky důležitých surovin nezbytných pro ekologickou transformaci a evropskou výrobu do EU vzrostl v průměru o 56 %², zatímco růst dovozu těchto surovin ze zemí mimo EU činil pouze 25 %. Dovozy minerálních olejů (HS 27) z Kanady do EU se téměř zdvojnásobil z 2,0 miliardy EUR v roce 2021 na 3,8 miliardy EUR v roce 2022.

Účinnost obchodních dohod EU do značné míry závisí na jejich **provádění a prosazování** a na tom, zda obchodní partneři dodržují své závazky. Prioritou zůstává předcházení novým překážkám obchodu a investic i odstraňování stávajících.

² Při porovnání údajů z období před uzavřením dohody CETA (2016) a po jejím uzavření (2022).

V tomto ohledu je zásadní **včasná identifikace** problémů, s nimiž se zúčastněné strany setkávají na trzích třetích zemí. **Jednotné kontaktní místo**³ vytvořené v roce 2020 pomáhá podnikům podávat zprávy Komisi o (údajných) překážkách přístupu na trh nebo porušení závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje. To Komisi pomáhá situaci posoudit a v odůvodněných případech provést s příslušnými partnerskými zeměmi odpovídajícím způsobem následné kroky. Zúčastněné strany z EU, které oznámí (údajnou) překážku přístupu na trh ve třetí zemi nebo porušení pravidel udržitelnosti týkajících se obchodu a udržitelného rozvoje nebo všeobecného systému preferencí, mohou využívat výhod **jednotného kontaktního místa**. To umožnilo od svého spuštění v listopadu 2020 podání více než 90 externích stížností, z nichž více než 30 se týkalo nových obchodních překážek, které byly od té doby zaznamenány a zveřejněny na platformě Access2Markets⁴ a které Komise řeší s dotčenými partnerskými zeměmi. Dvě stížnosti se týkaly údajných porušení ustanovení o obchodu a udržitelném rozvoji, u nichž Komise rovněž aktualizovala své pokyny zaměřené na zvýšení transparentnosti a předvídatelnosti pro zúčastněné strany a stanovila konkrétní lhůty, s nimiž pracuje – až 120 dní – za účelem provedení počátečního posouzení a určení a uskutečnění příslušných kroků s dalším vysvětlením ohledně toho, kdo může podávat stížnosti.

Při **řešení překážek obchodu** se Komise spoléhá na průběžnou spolupráci s obchodními partnery **v rámci struktur** (např. výborů a pracovních skupin) zřízených v rámci dvoustranných obchodních dohod EU a WTO. Nedávným příkladem mobilizace dvoustranných struktur bylo odstranění překážek dovozu **léčiv z EU do Vietnamu** v hodnotě 1,5 miliardy EUR ročně v roce 2022, kterého bylo dosaženo v rámci úzké spolupráce s členskými státy a průmyslem EU. Vycházelo z dvoustranné spolupráce v příslušných výborech zřízených v rámci dohody o volném obchodu mezi EU a Vietnamem. Nedávným příkladem *zabránění vzniku překážek* prostřednictvím mobilizace *struktur WTO* byla úprava plánovaných pravidel pro kosmetické přípravky, kterou provedl Egypt po jednání s průmyslovými sdruženími EU ve výboru WTO pro technické překážky obchodu a která by společností z EU zbytečně komplikovala vstup na egyptský trh.

Přestože většinu problémů se podařilo odstranit díky dvoustranné spolupráci s partnery, EU v roce 2022 opět zahájila **řízení k prosazení práva** v případech, kdy jiné snahy nepřinesly uspokojivé výsledky. Někdy stačí při řešení sporů v rámci WTO podniknout první kroky a nakonec se podaří nalézt vzájemně uspokojivé řešení. Tak tomu bylo i v případě právního sporu, který EU zahájila počátkem roku 2022 proti Spojenému království a v němž napadla jeho diskriminační **vnitrostátní systém dotací pro větrnou energii**. Tento systém obsahoval kritérium místního obsahu, které upřednostňovalo výrobky pocházející ze Spojeného království před dováženými výrobky, a tím motivovalo podniky v EU a ve Spojeném království, aby využívaly místní zdroje nebo do nich investovaly. Pouhé čtyři měsíce poté, co EU požádala o konzultace u WTO, uzavřely strany dohodu, kterou spor urovnaly, a zajistily tak dodavatelům z EU rovné podmínky.

³ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/single-entry-point-0>.

⁴ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/cs/barriers>

Kromě výše uvedeného sporu se Spojeným královstvím **zahájila EU** na úrovni **WTO** tři další **spory v rámci WTO**, dva proti *Číně* týkající se diskriminačních obchodních praktik u zboží a služeb z Litvy, respektive opatření ovlivňujících ochranu a prosazování práv duševního vlastnictví, a jeden proti *Egyptu*. V posledním případě bylo dosaženo částečného pokroku, neboť *Egypt* se zavázal zlepšit proces dovozní registrace. Komise v současné době situaci sleduje. Kromě toho EU **zvítězila ve čtyřech probíhajících sporech v rámci WTO**: závazná a konečná rozhodnutí ve věcech *Turecko – farmacie* a *Kolumbie – mražené hranolky* znamenala pro EU rozsáhlé vítězství. Komise nyní sleduje, zda strany, které prohrály, dodržují rozhodnutí rozhodčího tribunálu. Ve věcech *Indie – produkty IKT* a *Indonésie – omezení vývozu niklové rudy* zvítězila EU, což vedlo k tomu, že Indonésie se odvolala proti zprávě tribunálu k nefunkčnímu odvolacímu orgánu WTO (přístup známý jako „odvolání do slepé uličky“). Na začátku roku 2022 bylo změněno nařízení EU o prosazování pravidel tak, aby řešilo právě tento typ situací. Nyní umožňuje EU vymáhat mezinárodní závazky, k nimž se zavázali ostatní členové WTO, například Indonésie a Indie, v případě, že je obchodní spor zablokován navzdory snaze EU postupovat v dobré víře podle postupů pro řešení sporů.

V roce 2022 EU rovněž zvítězila ve svém **dvoustranném sporu** proti *Jihoafričké celní unii* týkající se omezení vývozu mražené drůbeže a dosáhla pokroku při řešení některých aspektů vznesených v probíhajícím dvoustranném sporu proti *Alžírsku* o omezení dovozu.

V zájmu zachování schopnosti rozhodování a urovnávání sporů v rámci WTO v době, kdy je Odvolací orgán WTO nefunkční, EU úspěšně podpořila účast členů WTO na **mnohostranném prozatímním ujednání o odvolání při rozhodčím řízení**, které bylo zřízeno jako přechodné řešení do doby, než bude Odvolací orgán WTO opět funkční. Nejnovějším účastníkem je Japonsko, které se připojilo v březnu 2023, a Filipíny, které se rovněž připravují na členství. Poprvé byl tento nástroj vyzkoušen ve výše zmíněném sporu proti *Kolumbii* v souvislosti s uložením cel na ochranu obchodu na mražené hranolky z Belgie, Nizozemska a Německa.

Úsilí EU při odstraňování překážek přístupu na trh v partnerských zemích se vyplatilo: v roce 2022 byl vývoz z EU do třetích zemí díky práci na odstraňování překážek vykonané v letech 2017 až 2021 o 7 miliard EUR vyšší. Komisi se podařilo za podpory členských států a zúčastněných stran odstranit **31 obchodních překážek v 19 partnerských zemích** po celém světě.

Komise rovněž pokračovala v informování podniků o výhodách, které obchodní dohody nabízejí, a o tom, jak je využívat, a to se zvláštním důrazem na malé a střední podniky. Platforma **Access2Markets** přilákala od svého spuštění v říjnu 2020 více než pět milionů jedinečných návštěvníků. 70 % jejích uživatelů pochází z EU. Platforma Access2Markets se vyvinula v širší platformu integrující několik obchodních nástrojů – kromě informací o dovozu a vývozu zboží obsahuje také nový nástroj „obchodní asistent“ věnovaný službám a investicím pro Kanadu a Spojené království. Od svého spuštění byla konzultována 9 000krát.

Komise úzce spolupracuje s dalšími **orgány EU** na zvyšování informovanosti o obchodních dohodách a opatřeních přijatých na podporu jejich provádění a prosazování. Kromě

pravidelného informování **Evropského parlamentu** o různých aspektech prosazování a provádění (např. o spolupráci mezi Komisí a delegacemi EU ve třetích zemích nebo o začlenění závěrů přezkumu kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji do provádění stávajících dohod) podniklo několik poslanců Evropského parlamentu kroky na podporu činnosti v oblasti přístupu na trh ve svých domovských zemích. Kromě toho Komise zintenzivnila součinnost **s členskými státy** ve snaze oslovovat zúčastněné strany na místě, a to jak v EU, tak v partnerských zemích (prostřednictvím užšího propojení delegací EU s velvyslanectvími členských států). Jak ukáže tato zpráva, společné úsilí Komise, delegací EU, Parlamentu a členských států nejen zvyšuje šance na odstranění překážek přístupu na trh, ale také zabraňuje vzniku nových. Toto společné úsilí také pomohlo oslovit více zúčastněných stran (zejména malých a středních podniků) a informovat je o možnostech, které obchodní dohody EU přinášejí. Tyto možnosti se týkají vývozu a dovozu s nulovou celní sazbou a s preferenčním přístupem do odvětví, do nichž by jinak přístup nebyl povolen, a také otevření trhů se službami a veřejnými zakázkami. V roce 2022 a v první polovině roku 2023 proběhly společné akce v rámci **Dne přístupu na trh** v Maďarsku, Lotyšsku, Švédsku, Francii, Chorvatsku, Česku a Itálii.

V červnu 2022 Komise dokončila **přezkum kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji**⁵, který přináší důslednější provádění a prosazování ustanovení o obchodu a udržitelném rozvoji v 11 obchodních dohodách EU s 18 partnerskými zeměmi, které obsahují kapitolu o obchodu a udržitelném rozvoji. Sdělení o přezkumu kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji stanoví politické priority a klíčové akční body za účelem dalšího posílení účinnosti současného přístupu k obchodu a udržitelnému rozvoji založenému na angažovanosti, který vychází z mezinárodního rámce a norem, s důraznějším prováděním a prosazováním. Součástí nového přístupu je zejména použití obchodních sankcí za porušení základních ustanovení o obchodu a udržitelném rozvoji. To se bude uplatňovat u budoucích a případně i u probíhajících jednání.

Například v **Latinské Americe** umožnil tento nový přístup společně s řadou misí do partnerských zemí a regionů hlubší a přímější spolupráci s dotčenými partnery a vedl k tomu, že Kolumbie a Peru revidovaly své zákoníky práce.

Ve sledovaném období byly mimo jiné ratifikovány a vstoupily v platnost **základní úmluvy Mezinárodní organizace práce (MOP) v Japonsku** (o odstranění nucené práce (č. 105)) a v **Jižní Koreji** (o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat (č. 87), o právu organizovat se a kolektivně vyjednávat (č. 98) a o nucené práci (č. 29)).

Provádění závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje znamenalo také další sladění **vnitrostátních právních předpisů** v partnerských zemích s mezinárodními normami. V této oblasti podnítila spolupráce EU s **Vietnamem** probíhající **širší reformu zákoníku práce**, která umožňuje zakládání nezávislých odborových organizací, zatímco spolupráce EU s **Japonskem** pomohla formulovat japonské pokyny týkající se náležité péče v oblasti lidských

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0409>

práv, zejména zvýšení míry odpovědnosti japonských společností při získávání zdrojů v souladu s mezinárodními normami.

Domácí poradní skupiny zřízené v rámci novějších obchodních dohod EU nadále poskytovaly Komisi informace o konkrétní situaci v partnerských zemích. To Komisi mimo jiné umožnilo upozornit na omezení v *Ekvádoru*, která brání práci odborů v odvětví banánů, a sledovat je. V případě *Jižní Koreje* upozornila domácí poradní skupina Komisi na údajnou diskriminaci pracovníků doručovacích služeb v Jižní Koreji. Komise poté začala tuto záležitost s Jižní Koreou řešit v souvislosti s prováděním zprávy skupiny odborníků v rámci dvoustranného sporu o pracovních právech.

Ve sledovaném období domácí poradní skupiny i nadále poskytovaly podklady pro prováděcí činnosti prostřednictvím **předběžných studií**, v rámci kterých zkoumaly otázky spravedlivého obchodu v andském regionu a institucionální ochrany práce prostřednictvím platforem v Jižní Koreji.

Komise dokončila předběžnou analýzu **první formální stížnosti týkající se obchodu a udržitelného rozvoje**, kterou obdrželo **jednotné kontaktní místo**. Stížnost podala nizozemská nevládní organizace CNV Internationaal jménem odborových organizací v Kolumbii a Peru. Stížnost se týká pracovních práv v těžebním odvětví v Peru a Kolumbii.

Stejně jako v případě přístupu na trh vede Komise při provádění a prosazování *závazků v oblasti udržitelnosti* plodný dialog s orgány EU a členskými státy. V říjnu 2022 přijal Evropský parlament usnesení⁶ o přezkumu kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji, v němž vítá sdělení Komise a s uspokojením bere na vědomí záměr Komise posílit kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji obchodních dohod EU. Komise rovněž zintenzivňuje spolupráci své expertní skupiny pro obchod a udržitelný rozvoj s členskými státy.

Komise rovněž pokračovala ve spolupráci na vysoké úrovni s **Hospodářským a sociálním výborem**, zejména vzhledem k jeho úloze při podpoře domácích poradních skupin. Třetího zasedání domácích poradních skupin ze všech zemí EU, které se konalo 17. dubna 2023, se zúčastnilo 130 zástupců z 11 domácích poradních skupin v EU.

V neposlední řadě došlo k významnému vývoji v oblasti doplňování souboru legislativních nástrojů EU. V roce 2022 EU **přijala tři nové autonomní nástroje**, které mají dopad na obchod. Ačkoli samy o sobě nejsou nástroji k prosazování vyjednaných obchodních závazků, umožňují Unii účinněji zasahovat proti hospodářskému nátlaku (nástroj proti nátlaku) a zajistit nebo obnovit rovné podmínky (nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek a nařízení o zahraničních subvencích), čímž vyplňují mezeru v mezinárodním souboru pravidel.

⁶ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. října 2022: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022IP0354>

- Dne 6. června 2023 dosáhly Parlament a Rada dohody o **nástroji proti nátlaku**⁷. Nové nařízení bude chránit zájmy EU a členských států v případě hospodářského nátlaku, tedy v případě, kdy třetí země tlačí EU nebo členský stát k určité volbě v jakékoli oblasti jejich působnosti prostřednictvím opatření ovlivňujících obchod nebo investice. Hlavním cílem nařízení je ve skutečnosti odrazovat od hospodářského nátlaku a předcházet mu. Nové nařízení rovněž předpokládá mezinárodní spolupráci v oblasti hospodářského nátlaku. Očekává se, že nové nařízení vstoupí v platnost ve čtvrtém čtvrtletí roku 2023.
- Nařízení o **nástroji pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek**⁸ vstoupilo v platnost 29. srpna 2022 a po fázi šetření umožní EU omezit přístup na trhy EU s veřejnými zakázkami dodavatelům ze zemí, kde podobný přístup k zadávání veřejných zakázek neexistuje. Komise zveřejnila na platformě Access2Markets online formulář, který mohou členské státy a průmysl využít k podávání stížností, a v Úředním věstníku pokyny pro veřejné zadavatele a zadavatele, jak uplatňovat opatření v rámci nástroje pro zadávání mezinárodních zakázek.
- **Nařízení o zahraničních subvencích**⁹ vstoupilo v platnost dne 12. července 2023 a zavádí nový a komplexní soubor pravidel pro řešení narušení způsobených zahraničními subvencemi poskytovanými společností, které soutěží na vnitřním trhu nebo se ucházejí o veřejné zakázky. Tím se zaplňuje mezera v právních předpisech EU v oblasti hospodářské soutěže, zadávání veřejných zakázek a obchodu.

I.2 Předmět zprávy

Toto je třetí konsolidovaná **výroční zpráva**¹⁰ o opatřeních v oblasti provádění a prosazování obchodních dohod k zajištění provádění a prosazování mnohostranných závazků (WTO) a závazků zakotvených v preferenčních dvoustranných obchodních dohodách. Poskytuje přehled hlavních činností, které řídí vrchní úředník Komise pro dodržování obchodních dohod¹¹, a dosažených výsledků v roce 2022 a v prvním čtvrtletí roku 2023.

Doprovodný pracovní dokument útvarů Komise¹² obsahuje další informace, které doplňují oddíl II.2 této zprávy týkající se 39 hlavních preferenčních dvoustranných dohod EU.

⁷ https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/protecting-against-coercion/qa-political-agreement-anti-coercion-instrument_en

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32022R1031>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2560&qid=1673254237527>

¹⁰ Druhá zpráva byla zveřejněna 11. října 2022 a je k dispozici zde: [Rejstřík dokumentů Komise – COM\(2022\) 730 \(europa.eu\)](https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/annual-report-2022_en).

¹¹ Informace o úloze vrchního úředníka pro dodržování obchodních dohod jsou k dispozici zde: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/chief-trade-enforcement-officer_en

¹² Pracovní dokument útvarů Komise – Individual information sheets on implementation of EU Trade Agreements (Jednotlivé informační listy o provádění obchodních dohod EU) – **SWD(2023)**

Na **internetových stránkách Komise**¹³ jsou k dispozici doplňující informace k této zprávě o: i) vývoji obchodu EU s preferenčními partnery v roce 2022; ii) využívání celních preferencí při vývozu a dovozu z EU podle preferenčních obchodních partnerů, a to jak pro EU, tak pro členské státy a iii) míře naplnění celních kvót.

Ačkoli se tato zpráva zaměřuje na provádění a prosazování v rámci obchodních dohod EU, měla by být vnímána také v širším kontextu činností v oblasti ekonomické bezpečnosti a prosazování v konkrétních oblastech, o nichž **Komise podává samostatné zprávy**:

- využívání **nástrojů na ochranu obchodu** (antidumpingová, antisubvenční a ochranná opatření) zahrnutých ve výročních zprávách Komise o ochraně obchodu¹⁴,
- monitorování a potírání padělání, pirátství a jiného porušování **práv duševního vlastnictví**, které jsou předmětem publikací Komise vycházejících střídavě každé dva roky, jimiž jsou zpráva o právech duševního vlastnictví¹⁵ a kontrolní seznam EU v oblasti padělání a pirátství¹⁶,
- **prověřování přímých zahraničních investic a kontrola vývozu zboží dvojího užití**, které tvoří strategické kontroly obchodu a investic EU za účelem zajištění bezpečnosti a které jsou předmětem výročních zpráv Komise o prověřování přímých zahraničních investic¹⁷ a o nařízení o kontrole vývozu (EU) 2021/821¹⁸,
- uplatňování **všeobecného systému preferencí EU** (dále jen „systém GSP“)¹⁹, který je předmětem zprávy Komise o systému GSP.

740<https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details>

¹³Komise / GR pro obchod; stránka o provádění a prosazování: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/implementing-and-enforcing-eu-trade-agreements_en

¹⁴ 41. zpráva Komise o ochraně obchodu, přijatá 6. září 2023: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52023DC0506&qid=1694161661994> a pracovní dokument útvarů: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0287&qid=1694161661994>

¹⁵ Poslední zpráva o ochraně a prosazování práv duševního vlastnictví ve třetích zemích byla zveřejněna 17. května 2023 a je k dispozici zde: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-releases-its-report-intellectual-property-rights-third-countries-2023-05-17_en

¹⁶ Nejnovější kontrolní seznam v oblasti pirátství byl zveřejněn 1. prosince 2022 a je k dispozici zde: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-publishes-latest-counterfeit-and-piracy-watch-list-2022-12-01_en

¹⁷ Třetí výroční zpráva o prověřování přímých zahraničních investic směřujících do Unie a pracovní dokument útvarů Komise ze dne 19. října 2023: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2023\)590&lang=cs](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2023)590&lang=cs)

¹⁸ Statistická aktualizace kontroly vývozu zboží dvojího užití (2021): [COMMISSION-STAFF-WORKING-DOCUMENT-Statistical-update-on-dual-use-export-control-2021-2.pdf](https://ec.europa.eu/europeansanctions.com/DOCUMENT-Statistical-update-on-dual-use-export-control-2021-2.pdf) (europeansanctions.com)

¹⁹ Poslední zpráva u uplatňování nařízení o systému GSP: JOIN(2023) 34.

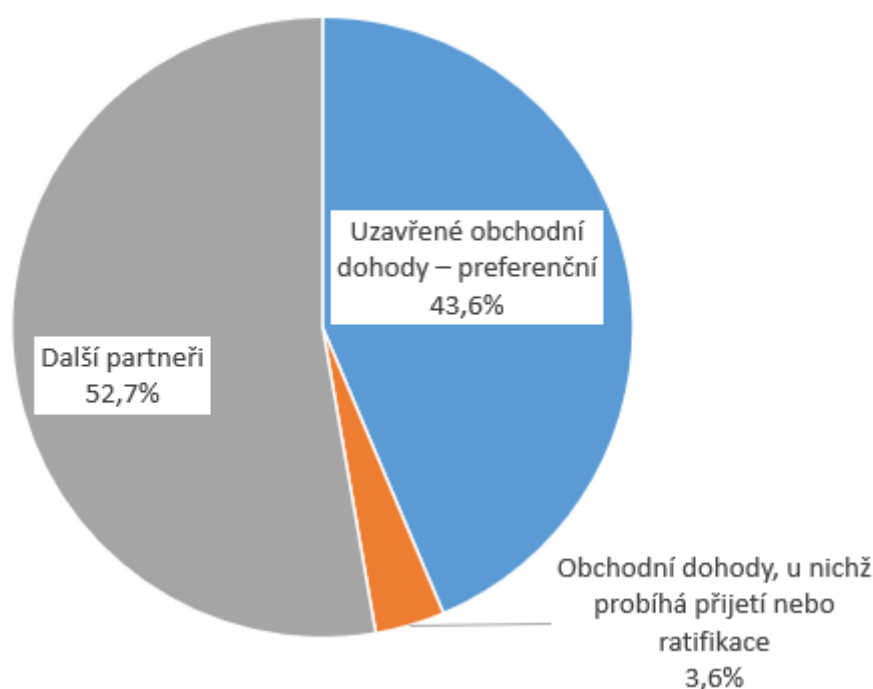
II. Důsledné využívání možností, které nabízejí obchodní dohody EU

II.1 Obchod s preferenčními partnery – přehled vývoje v roce 2022

V roce 2022 se 44 % obchodů EU uskutečnilo v rámci preferenčních obchodních dohod.

Obchod EU se zbožím s jejími 74 preferenčními partnery v roce 2022 činil 2 434 miliard EUR, což pokrývalo 44 % celkového zahraničního obchodu EU²⁰. Vývoz EU do preferenčních partnerských zemí dosáhl 1 254 miliard EUR a dovoz EU ze stejného souboru zemí činil 1 180 miliard EUR. Po připočtení dohod, které jsou v procesu přijímání nebo ratifikace (3,6 %)²¹, by podíl preferenčního obchodu EU vzrostl na více než 47 %.

Graf 1: Zahraniční obchod EU (2022)

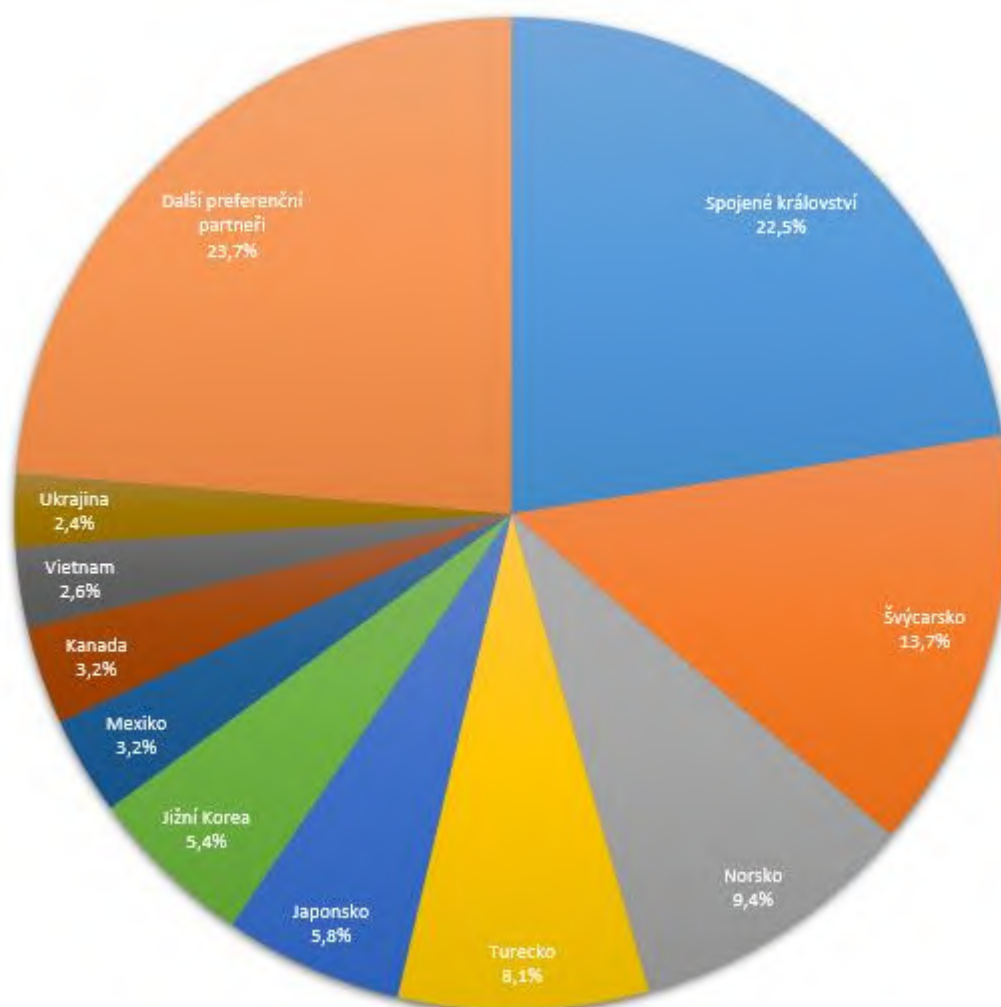
Zdroj: Eurostat, Comext (výtah proveden v dubnu 2023).

Jak je patrné z grafu 2 níže, největším preferenčním partnerem EU zůstává Spojené království, které představuje 22,5% obchodu EU se 74 preferenčními partnery, a po něm následuje Švýcarsko (13,7%), Norsko (9,4%), Turecko (8,1%) a Japonsko (5,8%). Těchto pět partnerů společně tvořilo téměř 60 % preferenčního obchodu EU v roce 2022.

²⁰ Do 44 % (modrá výseč grafu) patří také Mexiko a Chile, s nimiž EU uplatňuje stávající obchodní dohody, dokud nebudou ratifikovány modernizované dohody.

²¹ Kromě Nového Zélandu a partnerů ze sdružení Mercosur (Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay) se jedná o tyto země: Benin, Burkina Faso, Burundi, Gambie, Guinea, Guinea – Bissau, Haiti, Kapverdy, Keňa, Libérie, Mali, Mauretánie, Niger, Nigérie, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Tanzanie, Togo a Uganda, viz: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/negotiations-and-agreements_en.

Graf 2: Obchod EU se zbožím podle preferenčních partnerů (2022)

Zdroj: Eurostat, Comext (výťah proveden v dubnu 2023).

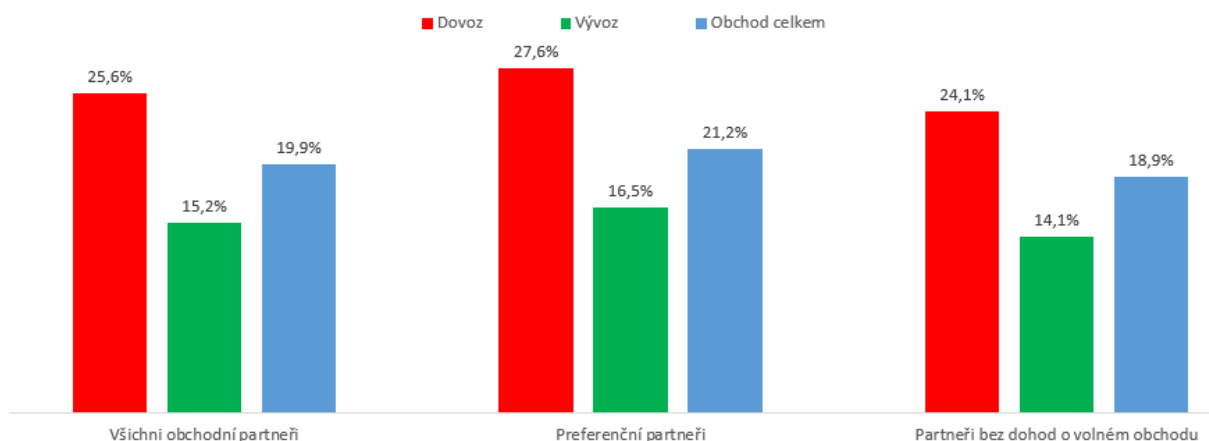
Pokud se podíváme na obchod EU se zbytkem světa v roce 2022, zůstalo třetím celkově největším obchodním partnerem Spojené království, a to za USA a Čínou, zatímco Švýcarsko je na čtvrtém místě a za ním následuje Rusko. Norsko, Turecko, Japonsko, Jižní Korea a Indie jsou na šestém až desátém místě před Ukrajinou (celkově 15. největší obchodní partner EU).

Vývoz z EU do Ruska v letech 2021–2022 klesl o 38 % z hlediska hodnoty (z 89 miliard EUR na 55 miliard EUR), ale z hlediska objemu se snížil na polovinu (z 16 na 8 milionů tun). Ve stejném období se dovoz z Ruska do EU zvýšil o 24 % z hlediska hodnoty v důsledku výrazného nárůstu cen energií, zatímco z hlediska objemu poklesl o 33 % (z 386 na 258 milionů tun). Zároveň se zvýšil dovoz důležitých vstupů, jako jsou energetické produkty a suroviny, z preferenčních i dalších obchodních partnerských zemí EU. Například v prvním čtvrtletí roku 2023 činil podíl Ruska na dovozu energetických produktů do EU méně než čtvrtinu souhrnného podílu Norska, Spojeného království a USA.

Obchod EU se zbožím s preferenčními partnery rostl i nadále výrazněji než celkový obchod EU, kromě energetických produktů

Stejně jako v období 2020–2021 vzrostl obchod mezi EU a preferenčními partnery v letech 2021–2022 z hlediska hodnoty výrazněji (o 21,2 %) než obchod EU s nepreferenčními partnery (18,9 %) a se všemi obchodními partnery (19,9 %), kromě energetických produktů.

Graf 3: Roční nárůst obchodu EU se zbožím podle typu partnerské země (2021–2022), kromě energetických produktů

Zdroj: Eurostat, Comext (výťah proveden v dubnu 2023).

Obchod se zemědělsko-potravinářskými produkty s preferenčními partnery zůstává pevným pilířem globálního postavení bloku jako největšího obchodníka

EU je i nadále největším světovým obchodníkem se zemědělsko-potravinářskými produkty, přičemž v roce 2022 činil její dovoz 171 miliard EUR a vývoz 229 miliard EUR. Navzdory celosvětovému růstu cen se objemy obchodovaných zemědělsko-potravinářských produktů v roce 2022 obecně nesnížily a občas se dokonce zvýšily. K tomuto vývoji přispěla **široká síť obchodních dohod EU**.

V roce 2022 vzrostl **obchod EU se zemědělsko-potravinářskými produkty** se 74 preferenčními partnery o 21,2 %. Jednalo se o stejnou míru jako u celkového obchodu EU se zbožím (kromě energetických produktů), podobnou míru jako u obchodu se zemědělsko-potravinářskými produkty mezi EU a všemi obchodními partnery, který vzrostl o 22,2 %, a nižší míru než u obchodu se zemědělsko-potravinářskými produkty mezi EU a partnery, s nimiž nejsou uzavřeny obchodní dohody (23,3 %).

Vývoz zemědělsko-potravinářských produktů do preferenčních partnerských zemí vzrostl výrazněji (o 17,5 %) než vývoz zemědělsko-potravinářských produktů EU do zemí všech obchodních partnerů, který ve stejném období vzrostl o 15,8 %, a rychleji než vývoz do nepreferenčních partnerských zemí, který se rovněž výrazně zvýšil, ale o 13,5 %. Zemědělsko-potravinářským odvětvím, které bylo hnací silou tohoto trendu, byly obiloviny a výrobky z obilovin, za nimiž následovaly mléčné výrobky.

Cílem číslo jedna pro vývoz zemědělsko-potravinářských produktů z EU zůstalo **Spojené království**, a to mezi preferenčními partnery²² i celkově²³, a představuje více než pětinu (21 %) celkového vývozu z EU. Spojené království bylo také vývozním místem určení, kde vývoz z EU v roce 2022 zaznamenal největší nárůst (tj. +5,9 miliardy EUR z hlediska hodnoty nebo +14 %), a za ním následovaly Spojené státy a Maroko. Vývozním místem určení číslo dvě pro vývoz zemědělsko-potravinářských produktů z EU celkem zůstaly po Spojeném království Spojené státy, následované Čínou a Švýcarskem.

V roce 2022 byl procentuální nárůst **dovozu zemědělsko-potravinářských produktů do EU** z preferenčních partnerských zemí o něco nižší u preferenčních partnerských zemí (tj. 28 %) než nárůst dovozu ze všech partnerských zemí (32 %) a než nárůst dovozu ze zemí, s nimiž nejsou uzavřeny obchodní dohody (37,1 %). Nižší nárůst u preferenčních partnerských zemí pravděpodobně souvisí s příslušnou skladbou dovozu. Například produkty z olejnatých semen (např. sójových bobů) a kávy, dvou klíčových dovozních komodit, které se do EU dovážejí a jejichž ceny (a tedy i hodnota dovozu) vzrostly nejvíce, pocházejí téměř výhradně z nepreferenčních zemí (tj. Brazílie, Argentiny a Spojených států).

Spojené království bylo také celkově největším zdrojem dovozu zemědělsko-potravinářských produktů do EU (9 % celkového dovozu) s nárůstem o 28,4 % (v souladu s průměrným nárůstem dovozu ze všech preferenčních partnerských zemí). To byla opačná situace než v roce 2021, kdy dovoz zaznamenal pokles o 24,5 %. To také naznačuje, že si obchodníci ve Spojeném království zvykli na kontroly a inspekce v oblasti zdraví rostlin a zvířat (sanitární a fytosanitární opatření), které EU od ledna 2021 uplatňuje i na zásilky zemědělsko-potravinářského zboží.

Druhým největším zdrojem dovozu zemědělsko-potravinářských produktů do EU v roce 2022 byla mezi preferenčními partnery **Ukrajina** (s 8 % dovozu).

Obchodní dohody EU rovněž usnadňují diverzifikaci a přispěly ke zlepšení potravinového zabezpečení

V roce 2022, po začátku nevyprovokované a neodůvodněné vojenské agrese Ruska proti Ukrajině, podpořily obchodní dohody EU diverzifikaci obchodu se zemědělsko-potravinářskými produkty EU odklonem od Ruska směrem k jiným obchodním partnerům a pomohly překonat problémy v oblasti potravinového zabezpečení v EU i v partnerských zemích:

- Ukrajina v roce 2022 předstihla Spojené státy a stala se celkově třetím největším zdrojem dovozu zemědělsko-potravinářských produktů (po Brazílii a Spojeném království).

²² Na druhém místě mezi preferenčními partnery EU bylo v roce 2022 Švýcarsko, kam směřovalo 5 % vývozu EU, a na třetím Japonsko (4 %).

²³ Na druhém místě byly Spojené státy s 13% podílem na vývozu EU v roce 2022, následované Čínou se 7% podílem na celkovém vývozu zemědělsko-potravinářských produktů z EU.

- V souladu se svým závazkem přispívat k celosvětovému potravinovému zabezpečení, které bylo ovlivněno nevyprovokovanou a neodůvodněnou vojenskou agresi Ruska proti Ukrajině, zvýšila EU v roce 2022 vývoz pšenice do zemí jižního sousedství, zejména do Alžírsko (4,9 milionu tun), Maroka (4,1 milionu tun) a Egypta (2,9 milionu tun). Usnadnily to dohody o přidružení mezi EU a těmito partnery.

Na rozdíl od celkového obchodu si EU stále udržuje přebytek v obchodu se zbožím s preferenčními partnery, i když se tento přebytek snižuje

V roce 2022 zaznamenala EU v obchodě se zbožím s preferenčními partnery na rozdíl od celkového obchodu přebytek ve výši 73 miliard EUR. To byl pokles o 131 miliard EUR oproti 204 miliardám EUR v roce 2021. Více než 60 % přebytku obchodu EU s preferenčními partnery lze připsat zemědělsko-potravinářskému odvětví.

Naproti tomu obchod EU se zbožím se zbytkem světa vykázal schodek ve výši 432 miliard EUR, což představuje pokles z přebytku ve výši 55 miliard EUR v roce 2021 a dosažení nejnižší úrovně od roku 2002. Způsobil to zejména prudký nárůst hodnoty energetických produktů, který začal koncem roku 2021 a pokračoval po celý rok 2022. Dovoz energetických produktů se v porovnání s rokem 2021 zvýšil z hlediska hodnoty o 113,5 %. To představovalo dodatečnou částku 443,3 miliardy EUR, což je polovina celkového nárůstu dovozu do EU.

V roce 2022 Komise znovu sledovala dovoz některých průmyslových výrobků a zemědělsko-potravinářských produktů do EU, jak vyžadují příslušná nařízení EU...

Zvláštní povinnosti týkající se sledování obchodu se zbožím s Jižní Koreou a s latinskoamerickými partnerskými zeměmi

Jak vyžaduje nařízení (EU) č. 511/2011²⁴, Komise sledovala dovoz klíčových automobilových dílů a elektroniky z Jižní Koreje od nejdůležitějších dodavatelů mimo EU. V roce 2022 se v porovnání s rokem 2021 mírně zvýšil jihokorejský dovoz spalovacích motorů (benzinových a dieselových) a dílů (+8 %), stejně jako dovoz základních automobilových dílů (+11 %). Na základě těchto obchodních statistik není možné určit souvislost mezi povolením navrácení cla v rámci obchodní dohody s Jižní Koreou a nárůstem dovozu automobilů (29 %) z Jižní Koreje do EU.

Komise rovněž sledovala dovoz čerstvých banánů z Kolumbie, Ekvádoru a Peru a ze Střední Ameriky do EU, jak vyžadují nařízení (EU) č. 19/2013²⁵ a č. 20/2013²⁶. Dne 29. srpna 2022 byla Evropské komisi předložena komplexní zpráva²⁷ o fungování trhu s

²⁴ Nařízení (EU) č. 511/2011 (Úř. věst. L 145, 31.5.2011, s. 19); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX:32011R0511>.

²⁵ Nařízení (EU) č. 19/2013 (Úř. věst. L 17, 19.1.2013, s. 1); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0019>.

²⁶ Nařízení (EU) č. 20/2013 (Úř. věst. L 17, 19.1.2013, s. 13); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0020>.

²⁷ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11960-2022-INIT/cs/pdf>.

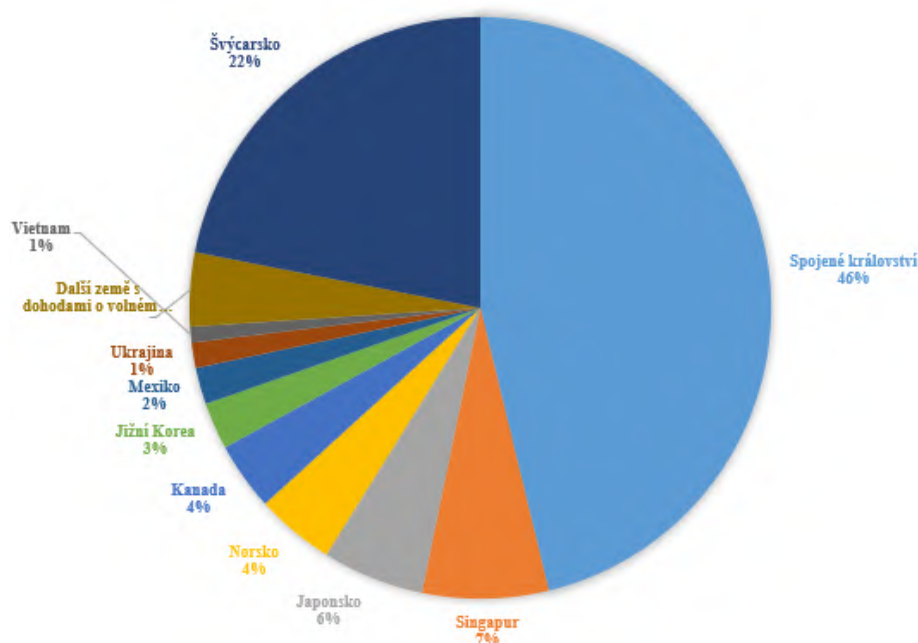
banány v EU po vypršení platnosti mechanismu stabilizace pro banány. Zpráva potvrdila, že obchodní politika EU dosáhla správné rovnováhy mezi různými cíli tím, že respektovala mezinárodní závazky a zároveň uspokojila zvýšenou úroveň spotřeby v EU. V roce 2022 se dovoz čerstvých banánů z Kolumbie do EU zvýšil o 1,6 %, zatímco dovoz z Ekvádoru a Peru se oproti roku 2021 snížil o 11 %, respektive 20 %. Komise bude i nadále provádět pravidelné analýzy stavu trhu a producentů banánů v EU a v případě potřeby situaci přezkoumá společně s členskými státy a zúčastněnými stranami.

Obchod se službami se zvýšil a EU si udržela přebytek jak s preferenčními partnery, tak se zbytkem světa

Obchod se službami se všemi 74 preferenčními partnery v roce 2021 (poslední dostupné údaje) činil 925 944 milionů EUR (46 % celkového obchodu EU se službami). Tento údaj se zvýšil o 6,7 %, tj. méně než obchod EU se službami se zbytkem světa, který vzrostl o 10 %, a obchod s nepreferenčními obchodními partnery, který vzrostl o 13 %.

Přebytek obchodu EU se službami se v roce 2021 **zvýšil**, a to jak s preferenčními partnery (nárůst o 57 miliard EUR ze 79 miliard EUR v roce 2020 na 136 miliard EUR v roce 2021), tak se všemi obchodními partnery. U druhé skupiny byl tento skok ještě větší, i když začínal na nižší úrovni (tj. nárůst o 112 miliard EUR z 9 miliard EUR v roce 2020 na 121 miliard EUR v roce 2021).

Graf 4: Obchod EU se službami podle preferenčních partnerů, 2021 (10 nejvýznamnějších partnerů)

Zdroj: Eurostat, Platební bilance (BOP_ITS6_DET, výtah proveden v dubnu 2023).

Celkový objem obchodu EU se službami dosáhl v roce 2021 výše 2 bilionů EUR, což v roce 2022 představovalo třetinu celkového objemu obchodu EU²⁸. EU je největším světovým vývozcem služeb, což představuje 26 % celosvětového vývozu.

II.2 Pokrok v provádění obchodních dohod EU v Asii, Americe, zemích evropského sousedství a afrických, karibských a tichomořských zemích

Tento pododdíl se zaměřuje na provádění a prosazování dvoustranných obchodních dohod EU. Ukazuje, jak se Komise na jedné straně snaží zajistit, aby se společnosti dozvíдалy o možnostech, které obchodní dohody nabízejí, a na straně druhé sleduje, jak partnerské země plní příslušné závazky. V případě potřeby Komise prosazování závazků zintenzivní. V této souvislosti zůstala prioritou včasná identifikace, prevence a odstraňování překážek přístupu na trh a porušování ustanovení o obchodu a udržitelném rozvoji, a to v úzké spolupráci s členskými státy a zúčastněnými stranami. Klíčovou roli při podpoře tohoto úsilí hrají delegace EU²⁹.

A. Informování o výhodách obchodních dohod a jejich propagace

Prioritou zůstává pomoc podnikům při získávání informací o obchodních dohodách

Komise pokračovala v úsilí o zvyšování povědomí o obchodních dohodách EU a jejich výhodách pro společnosti z EU v hospodářské soutěži na trzích třetích zemí. To má zásadní význam zejména pro malé a střední podniky. K tomu sloužily pokyny k novým i stávajícím dohodám a jejich specifickým prvkům, jakož i akce podporované projekty financovanými EU.

K příkladům patří:

- Společná **akce** v září 2022 u příležitosti **pátého výročí uzavření dohody CETA**, které se zúčastnilo 90 účastníků. Akci společně uspořádaly Komise a komora EUCCAN, Obchodní komora Evropské unie v Kanadě.
- **Podrobné pokyny ke stávajícím dohodám**, jako jsou Pokyny pro dodavatele z EU k **zadávaní veřejných zakázek v Japonsku**³⁰. Pokyny mají pomoci společnostem v

²⁸ Nejnovější údaje o obchodu se službami jsou údaje za rok 2021, které pocházejí ze statistiky platební bilance Eurostatu: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_ITS6_DET_custom_6174487/default/table;](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_ITS6_DET_custom_6174487/default/table;_lang=en)
[údaje pro](#)

²⁹ Na GR pro obchod pracuje více než 200 zaměstnanců ve více než 50 delegacích EU, kteří se zabývají obchodními otázkami.

³⁰ Pokyny vysvětlují hlavní změny v rozsahu působnosti činností při zadávání veřejných zakázek, které zavedla Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem, a poskytují přehled zpřísněných pravidel týkajících se transparentnosti: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/country-assets/tradoc_159028.pdf

EU, které chtějí poskytovat práce, zboží nebo služby veřejným subjektům v Japonsku prostřednictvím zadávání veřejných zakázek nebo podobných procesů.

- Množství **materiálů, které upozorňují zúčastněné strany na nové dohody a pomáhají jim se na ně připravit** před jejich vstupem v platnost. Například v prosinci 2022, kdy EU uzavřela jednání s Chile o pokročilé rámcové dohodě, podnikla kroky tohoto druhu, včetně zveřejnění informativních přehledů a infografiky. Podobné úsilí bylo vyvinuto, když EU v červnu 2022 uzavřela jednání o své budoucí aktuální obchodní dohodě s **Novým Zélandem** a o rok později, 9. července 2023, znovu v souvislosti s podpisem dohody. Materiály vytvořené k těmto příležitostem zahrnovaly informativní přehled, infografiku a dokument s nejčastějšími dotazy³¹.

B. Provádění dvoustranných obchodních dohod EU

V průběhu celého životního cyklu dvoustranných obchodních dohod EU využívá Komise **institucionální struktury** k mnoha různým cílům, od předcházení vzniku překážek a jejich odstraňování až po spolupráci s partnerskými zeměmi a jednání o dodatečném přístupu na trh. Ve sledovaném období bylo dosaženo značného pokroku, jak ukazuje následující oddíl, a to i na jednotlivých příkladech.

Komise pokračovala ve spolupráci s partnerskými zeměmi ve smíšených výborech pro obchod s cílem zlepšit přístup na trh pro vývoz z EU

Například dne 30. listopadu 2022 přijal **Výbor pro obchod EU-Jižní Korea** rozhodnutí, kterým se přidává dalších 44 zeměpisných označení EU a 41 jihokorejských zeměpisných označení, na něž se bude od 1. ledna 2023 vztahovat obchodní dohoda mezi EU a Jižní Koreou.

Dne 20. prosince 2022 bylo na prvním **zasedání Celního výboru EU-Singapur** učiněno rozhodnutí nahradit systém „schválených vývozců“ systémem „registrovaných vývozců“ (změnou příslušného protokolu)³². Tato změna znamená, že vývozci piva z EU budou mít od 1. ledna 2023 snazší přístup k celním preferencím.

Struktury výborů také pomohly identifikovat překážky a předcházet jim v rané fázi

- Například spolupráce v rámci obchodní dohody mezi **EU a andskými zeměmi** pomohla Komisi **zabránit** dvěma překážkám v **Kolumbii**: první se týkala **alkoholických nápojů**, která by jinak vyžadovala, aby vývozci předložili další osvědčení o správné výrobní praxi. Kolumbie souhlasila s tím, že změní své právní předpisy a tento požadavek odstraní; Komise bude situaci i dále sledovat. Na dobu,

³¹ [Obchodní dohoda mezi EU a Novým Zélandem: Uvolnění udržitelného hospodářského růstu \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/en/obchodni-dohoda-mez-eu-a-novym-ze-landem-uvolneni-udrzitelneho-hospodarskeho-rustu)

³² Protokol 1 obchodní dohody mezi EU a Singapurem se týká definice „původních produktů“ a metod správní spolupráce.

než bude přijata novela zákona, bylo nalezeno prozatímní řešení. Druhá se týkala **požadavků na používání obohacené mouky**, včetně výrobků s nízkým obsahem mouky, což by bránilo dovozu do EU.

Dvoustranná spolupráce v rámci dohody o přidružení mezi EU a **Tuniskem** v roce 2022 pomohla straně EU **odvrátit zvýšení cel podle doložky nejvyšších výhod, které bylo stanoveno** v novém finančním zákoně z prosince 2021 a které by se dotklo řady průmyslových výrobků z EU³³.

Výbory se rovněž zasloužily o odstraňování překážek, zejména v nejvíce postiženém zemědělsko-potravinářském odvětví.

Například po intenzivních jednáních v příslušných výborech zřízených podle dohody CETA **Kanada** 30. června 2022 definitivně zrušila osvobození místních (kanadských) vín od federální spotřební daně. V minulosti byla místní vína, na rozdíl od vín dovážených z EU, osvobozena od opatření odpovídajícího valorickému clu, pokud hraniční daň převyšovala 9 %.

Pokud jde o **Ekvádor**, vyvinula strana EU úsilí v příslušných výborech v rámci obchodní dohody mezi EU a andskými zeměmi a dosáhla odstranění dvou překážek, které bránily potenciálnímu vývozu z EU v zemědělském odvětví:

- Jedna z nich se týkala **ekvádorského ochrannářského dovozního režimu pro zemědělské produkty**, který používal neautomatické licence založené na posouzení vnitrostátní produkce a spotřeby, což vytvářelo zbytečná prodlení a nejistotu pro obchod se zemědělskými produkty³⁴. Opakovaná jednání s Ekvádorem a delegací EU, podporovaná členskými státy a podniky, vedla k tomu, že Ekvádor dne 22. listopadu 2022 přijal nový systém, kterým se zavádí předvídatelný a tržně orientovaný režim.
- Druhá záležitost se týkala dlouhodobé překážky, která po dobu deseti let **zakazovala dovoz výrobků ze sušeného mléka z EU**, což se ukázalo být v rozporu s obchodní dohodou mezi EU a andskými zeměmi. I v tomto případě Komise prostřednictvím delegace EU v Quitu úzce koordinovala svůj zásah s členskými státy a průmyslem, což vedlo příslušné orgány k tomu, že si vyžádaly právní stanovisko (od generálního prokurátora). Stanovisko potvrdilo, že zákaz porušuje závazky Ekvádoru, a vedlo

³³ Zatímco opatření jako celek bylo schváleno, některé výrobky, na jejichž vývozu má EU velký zájem, byly ze seznamu vyřazeny.

³⁴ Strana EU zasáhla, protože tento režim nebyl v souladu s obchodní dohodou mezi EU a andskými zeměmi ani s pravidly WTO a ovlivnil využívání celních kvót EU.

ministerstvo zemědělství k vydání nových neautomatických dovozních licencí na výrobky ze sušeného mléka z EU.

Zemědělské otázky nebyly zdaleka jediné, které se v roce 2022 řešily. Další případy se týkaly diskriminačních předpisů uložených na průmyslové výrobky a služby, např. na zdravotnické prostředky v Japonsku a Izraeli a na maloobchodní odvětví v Moldavsku.

- V prvním případě pomohla úzká týmová spolupráce mezi delegací EU a dotčenými japonskými hospodářskými sdruženími zlepšit zatěžující **japonské právní předpisy týkající se zdravotnických prostředků s jedinečnými požadavky na označování**. Od 31. července 2023 platí nová ustanovení, která sníží náklady podniků v EU na obchody o odhadovaném objemu šesti až devíti miliard EUR.
- Další případ se týkal povolování zdravotnických prostředků v **Izraeli**. Po intenzivních jednáních s příslušnými orgány Izrael souhlasil s tím, že pro zrychlený postup povolování bude uznávat³⁵ také výrobky z Lucemburska a členských států, které přistoupily k Unii v roce 2004. To znamená, že vývozci z těchto zemí budou nyní moci získat povolení pro své zdravotnické prostředky mnohem rychleji, čímž skončí diskriminace mezi členskými státy. To je v současné době zajištěno prostřednictvím pilotního projektu, ale konečná první úprava chybí. Vývoz zdravotnických prostředků z EU do Izraele činil v roce 2022 řádově 409 milionů EUR.
- Třetí příklad se týkal **moldavského zákona o domácím obchodu**, který vyžadoval, aby maloobchodníci vystavovali v obchodech alespoň 50 % potravinářských výrobků moldavského původu, což bylo v rozporu se zásadou nediskriminace dovážených výrobků, a to jak v rámci prohloubené a komplexní zóny volného obchodu mezi EU a Moldavskem, tak v rámci režimu WTO. Po jednáních na vysoké úrovni prostřednictvím prohloubené a komplexní zóny volného obchodu Moldavsko výše uvedenou povinnost pro maloobchodníky v srpnu 2022 zrušilo s účinkem od 26. února 2023.
- Čtvrtý případ se týkal **peruánských** požadavků na udílení **licencí** a kvalifikačních požadavků v oblasti služeb. Tyto požadavky spočívaly v technické analýze a **testování potravin a krmiv** pro vývoz, které nebyly objektivní, transparentní a diskriminovaly zahraniční neusazené společnosti. V návaznosti na jednání EU s příslušnými peruánskými orgány v příslušných výborech zřízených v rámci obchodní dohody mezi EU a Peru změnilo Peru své právní předpisy a nyní jsou jeho požadavky na udílení licencí a kvalifikační požadavky objektivní a nediskriminační.

³⁵ Uznávání má podobu pilotního projektu, který bude pokračovat až do přijetí a vstupu v platnost legislativní změny.

Sít' obchodních dohod EU rovněž posílila spolupráci v mnoha oblastech, od regulačních a normalizačních otázek až po suroviny

S využitím institucionálních struktur obchodních dohod EU jako platformy pokračovala Komise v roce 2022 ve **spolupráci s rozvinutými partnery** napříč geografickým spektrem v široké škále otázek společného zájmu, kterou usnadňují příslušné obchodní dohody. Příklady jsou uvedeny níže.

- **Digitální partnerství** uzavřená v roce 2022 s Japonskem a Jižní Koreou a na začátku roku 2023 se Singapurem, která mají posílit spolupráci v oblasti digitální infrastruktury, dovedností, digitální transformace podniků a digitalizace veřejných služeb. Na základě těchto zásad digitálního obchodu zahájila EU 20. července 2023 jednání o závazných pravidlech digitálního obchodu se Singapurem³⁶.
- Spolupráce s **Jižní Koreou**
 - v oblasti **zeleného partnerství**, které bylo uzavřeno 22. května 2023 s cílem posílit dvoustrannou spolupráci a výměnu osvědčených postupů týkající se opatření v oblasti klimatu, spravedlivého přechodu na čistou energii, ochrany životního prostředí a dalších oblastí zelené transformace;
 - v oblasti **elektronické certifikace** a harmonizace zdravotních osvědčení s cílem dále usnadnit obchod s některými zpracovanými zemědělskými a potravinářskými produkty. Pokračovaly také diskuse o aktualizaci příloh obchodních dohod o automobilech a elektronice a EU a Jižní Korea rovněž jednaly o tom, jak zajistit rovné podmínky pro výrobce v tomto odvětví bez ohledu na jejich původ, neboť obě strany zavádějí politiky týkající se subvencování elektronických vozidel.
- Spolupráce s **Japonskem** na normalizačních a certifikačních požadavcích a pravidlech týkajících se výběrových řízení v oblasti větrné energie na moři, a to za pomoci tří studií³⁷, které obsahují doporučení, jak zmírnit omezení přístupu zahraničních plavidel k projektům větrné energie na moři. Tyto studie podporují Japonsko v jeho úsilí o dosažení zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie ve svém energetickém mixu a dosažení klimatické neutrality do roku 2050.

³⁶ https://policy.trade.ec.europa.eu/news/joint-statement-launch-negotiations-eu-singapore-digital-trade-agreement-2023-07-20_en

³⁷ Větrná energie na moři:

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/Japanese%20OWP%20Tenders_Aquilo%20Energy%20GmbH_publication102022.pdf; Námořní kabotáž:

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/Japanese%20OWP%20Cabotage_Aquilo%20Energy%20GmbH_publication102022.pdf; Normy, technické předpisy a posuzování shody na japonském a evropském trhu s větrnou energií na moři: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/OWP_Study_-_DTU-REI_publication_EN_0.pdf

- Spolupráce s **Kanadou** v oblasti životního prostředí a surovin, a to prostřednictvím pokračování řady společných akcí zahájených na summitu EU-Kanada v roce 2021 i v roce 2022 a na počátku roku 2023³⁸, včetně intenzivní výměny názorů na obchod a klima se zástupci občanské společnosti. Mezi tyto společné podniky patřily čtyři semináře na podporu udržitelnosti, správy životního prostředí a opatření v oblasti klimatu v zemědělství. Dalším výsledkem summitu je *strategické partnerství mezi EU a Kanadou v oblasti surovin*, které doplňuje každoroční dvoustranný dialog o surovinách a jehož cílem je diverzifikovat zdroje důležitých vstupů pro zelenou a digitální ekonomiku a odklonit je od výrobců smýšlejících méně podobně za účelem podpory konkurenceschopných dodavatelských řetězců mezi EU a Kanadou.
- Spolupráce se **Švýcarskem** v oblasti využívání obchodních dohod, porovnávání obchodních statistik, míry využívání preferencí obchodních dohod a pravidel původu. Spolupráce vycházela z výzkumu EU a studie³⁹ švýcarského Státního sekretariátu pro hospodářské záležitosti, jejímž cílem je odhadnout hospodářský potenciál vytvoření oblasti kumulace mezi preferenčními obchodními partnery Švýcarska a EU. Švýcarsko navíc uplatňuje stejná bezpečnostní a zabezpečovací opatření jaká platí v EU. Legální obchod Švýcarskem, jako aktivním účastníkem unijního systému kontroly při dovozu 2 podle kodexu od změny dohody o celní bezpečnosti v březnu 2021, proudí ještě plynuleji a v dodavatelském řetězci je uplatňována vysoká úroveň bezpečnosti.

Obchodní dohody EU také nadále poskytovaly fórum pro rozvojovou spolupráci v Latinské Americe a v Africe

V roce 2022 pokračovala EU, s podporou svých programů regionální spolupráce, ve spolupráci s partnery v Latinské Americe a v subsaharské Africe v otázkách udržitelnosti a řádné správy věcí veřejných. Součástí této spolupráce je také intenzivní zapojení a účast občanské společnosti, a to i na místní úrovni, v partnerských zemích. Některé příklady z nedávné doby:

- Spolupráce s **Chile**, která je podporována regionální programy EU s cílem pomoci při přechodu této země k **udržitelnějšímu a ekologičtějšímu hospodářství**, včetně témat, jako je udržitelná těžba, boj proti antimikrobiální rezistenci, podpora odpovědného chování podniků a přijímání opatření v oblasti nízkouhlíkového a oběhového hospodářství. Kromě toho Komise v roce 2022 zahájila nový projekt zaměřený pouze na Chile⁴⁰, jehož cílem je podpora spravedlivého a udržitelného obchodu mezi EU a Chile, což pomáhá zdůraznit úlohu obchodu při podpoře environmentálních a sociálních cílů. V rámci projektu byly mimo jiné vypracovány studie o ekologické

³⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2021/06/14/>

³⁹ Studii a zprávu o výsledcích průzkumu mezi společnostmi o využívání dohod o volném obchodu švýcarskými vývozci naleznete na adrese:

https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Freihandelsabkommen/nutzung_freihandelsabkommen.html

⁴⁰ <https://eurochile.cl/es/documents/proyecto-comercio-justo-y-sostenible-entre-la-union-europea-y-chile/>

produkci v Chile a o spravedlivém obchodu a uskutečnily se regionální semináře ve všech 16 regionech, konference na vysoké úrovni za účasti mezinárodních expertů a vznikla online platforma B2B⁴¹ ke zprostředkování kontaktů mezi chilskými výrobci a odběrateli z EU.

- Spolupráce s **Ghanou** v rámci projektu „Compete Ghana“⁴² „**na podporu provádění prozatímní dohody o hospodářském partnerství (EPA) mezi EU a Ghanou**“ (4,1 milionu EUR, 2020–2024). Cílem projektu je zlepšit ekonomické řízení a podnikatelské prostředí a maximalizovat přínosy dohody o hospodářském partnerství pro Ghanu. Mezi nejvýznamnější výsledky v roce 2022 patří dokončení komunikačních materiálů (např. příručky k prozatímní dohodě EPA a dvoustránkového letáku o prozatímní dohodě EPA pro informovanost veřejného a soukromého sektoru), školení nabídnutá zaměstnancům sekretariátu dohody EPA, logistická podpora Komise / GŘ pro daně a celní unii pro školení zaměřené na budování kapacit, které bylo nabídnuto 40 ghanským celním úředníkům, a také zpráva o obchodních reformách vycházejících z prozatímní dohody EPA.

Řada dohod s rozvojovými zeměmi, jako jsou dohody o hospodářském partnerství se zeměmi AKT, má silný rozvojový rozměr a poskytuje pobídky k reformám, které může rozvojová spolupráce, a zejména **pomoc na podporu obchodu**, využít k podpoře otevřenějšího obchodního prostředí, k podpoře využívání dohod a k dosažení pokroku, pokud jde o priority v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje. Ze zprávy EU o pokroku pomoci na podporu obchodu za rok 2022⁴³ vyplývá, že EU se svými členskými státy byla největším poskytovatelem pomoci na podporu obchodu na světě, což v roce 2020 představovalo více než 40 % celosvětových toků, což odpovídá 22,9 miliardy EUR. Velká část z toho směřovala do zemí, které mají na trh EU preferenční přístup. Například v roce 2020 činila pomoc EU na podporu obchodu zemím AKT celkem 7,2 miliardy EUR. Zpráva obsahuje také další informace o pomoci na podporu obchodu ze strany Komise a členských států a její příklady, např. podpora malých a středních podniků při využívání možností nabízených obchodními dohodami a zlepšení otázek v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje. Na internetových stránkách EU ohledně pomoci na podporu obchodu je k dispozici interaktivní mapování⁴⁴ zvýhodněných zemí s příklady projektů pomoci na podporu obchodu specifickými pro konkrétní situace.

EU pokračuje v technické spolupráci s preferenčními partnery s cílem zlepšit podmínky pro podnikání

⁴¹ https://www.eeas.europa.eu/delegations/chile/se-lanza-plataforma-%C2%A1conecta-tu-negocio%E2%80%9D-en-el-marco-del-proyecto-%E2%80%9Capoyo-al_es?s=192

⁴² Projekt se nezaměřuje na žádné konkrétní odvětví, nýbrž na budování kapacity Ghany k provádění dohody EPA a k činnosti na záležitostech souvisejících s dohodou EPA, na zlepšování konkurenceschopnosti na úrovni podniků a na zavádění hlavních regionálních politik ve prospěch konkurenceschopnosti průmyslu.

⁴³ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c2814529-8fce-11ed-b508-01aa75ed71a1/language-en>

⁴⁴ [Hospodářská integrace, obchod a konektivita \(europa.eu\)](#)

Komise například pokročila v zavádění svého **klíčového projektu duševního vlastnictví v jihovýchodní Asii**, který byl zahájen 1. dubna 2022 a který vytváří systémy pro usnadnění kvalitních a rychlých procesů registrace a účinného prosazování práv duševního vlastnictví. Projekt podporuje provádění ustanovení o právech duševního vlastnictví s preferenčními partnerskými zeměmi v regionu ASEAN, zejména se **Singapurem a Vietnamem**, a pomáhá jim při přistoupení k příslušným mezinárodním dohodám.

Komise / GŘ pro daně a celní unii rovněž poskytovaly technickou pomoc **státům Jihoafrického společenství pro rozvoj (SADC)**, s nimiž byla podepsána **dohoda o hospodářském partnerství**, aby pomohly urychlit provádění **pravidel původu** v dohodách EPA. K tématům, která byla řešena v roce 2022, patřilo školení kapacit v oblasti diagonální kumulace mezi státy SADC EPA s cílem urychlit uplatňování diagonální kumulace mezi státy SADC EPA a posílit regionální integraci v rámci oblasti SADC.

V roce 2022 EU rovněž pokračovala v zavádění **programu EU-Jihoafrická republika – partneři pro růst** s cílem maximalizovat dvoustranný obchod v rámci dohody EPA se zeměmi SADC odstraňováním technických překážek obchodu a podporou globálních hodnotových řetězců. V této souvislosti EU pokračovala ve spolupráci s Jihoafrickým sdružením pro bavlnu, vlnu a mohér, které sdružuje pěstitele, odběratele, dodavatele zařízení a komoditní sdružení v celém hodnotovém řetězci udržitelného textilního průmyslu, s cílem prozkoumat možnosti sdílení znalostí, technické výměny a obchodu.

Dalším příkladem je úzká spolupráce EU se všemi jejími partnery v rámci **celoevropsko-středomořské oblasti** při vytváření společné platformy pro používání elektronických dokladů o původu a elektronických prostředků správné spolupráce (*iniciativa e-PoC*).

C. Zaměření na obchod a udržitelný rozvoj

Dne 22. června 2022 Komise dokončila přezkum své obchodní politiky a politiky udržitelného rozvoje, který vyvrcholil vydáním **sdělení**⁴⁵ s názvem *Síla obchodních partnerství: společně za zelený a spravedlivý hospodářský růst*⁴⁶. Sdělení přináší nový impuls k provádění stávajících obchodních dohod EU s kapitolami o obchodu a udržitelném rozvoji, konkrétně jedenáct obchodních dohod týkajících se osmnácti partnerských zemí.

Komise zintenzivnila činnost a závěry přezkumu kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji za rok 2022 uvedla do praxe

V souladu se závěry přezkumu kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji Komise splnila svůj slib, že do jejich provádění a prosazování bude **lépe zapojovat občanskou společnost**.

⁴⁵ <https://circabc.europa.eu/ui/group/8a31feb6-d901-421f-a607-ebbdd7d59ca0/library/8c5821b3-2b18-43a1-b791-2df56b673900/details>.

⁴⁶ Shrnutí hlavních závěrů přezkumu kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji, viz také výroční zpráva o provádění a prosazování za rok 2022, strana: [Rejstřík dokumentů Komise – COM\(2022\) 730 \(europa.eu\)](#).

- **Zlepšený mechanismus pro podávání stížností** týkajících se údajných porušení závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje podaných na jednotné kontaktní místo Komise zahrnuje konkrétní lhůty pro reakci Komise (viz dále).
- Komise rovněž zahájila činnost v oblasti **stanovení priorit pro jednotlivé země, do níž se intenzivně zapojily domácí poradní skupiny EU**. Cílem je zefektivnit provádění závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje.

Komise rovněž podnikla konkrétní kroky k **zapojení partnerských zemí**, které se přihlásily k závazkům v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje. V roce 2022 byly výbory pro obchod a udržitelný rozvoj v rámci obchodních dohod EU využívány k:

- zapojování partnerů do klíčových podstatných prvků přezkumu kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji, zejména do provádění *norem v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP)*, s ohledem na to, že bezpečné a zdravé pracovní prostředí se stává novou základní zásadou a právem při práci, a zahájení dialogu s některými partnery o příslušných úmluvách Mezinárodní organizace práce (MOP) (č. 155 a č. 187),
- prosazování větší *transparentnosti, pokud jde o procesy*, zejména složení domácích poradních skupin partnerských zemí, a podpora kontaktů mezi těmito skupinami a s občanskou společností obecně,
- zvýšení porozumění partnerů *nedávno přijatým nebo navrhovaným právním předpisům EU v oblasti udržitelnosti* (např. nařízení EU o odlesňování a uhlíkovém vyrovnání na hranicích a také návrh nařízení o nucené práci) a řešení obav partnerů ohledně dopadu na obchodní vztahy s EU.

Byla obdržena první formální stížnost ohledně obchodu a udržitelného rozvoje a byl přijat závěr předběžného posouzení⁴⁷

Stížnost se týká pracovních práv v těžebním odvětví v Peru a Kolumbii. Dne 13. ledna 2023 Komise informovala stěžovatele, nizozemskou nevládní organizaci CNV International, o výsledcích svého předběžného posouzení. Komise rovněž informovala Peru a Kolumbii a zveřejnila informace o této údajné situaci na svých internetových stránkách⁴⁸. Předběžné posouzení odhalilo potenciální nedostatky v prosazování pracovního práva v obou zemích. Komise s nimi nyní dále spolupracuje a bude se zjištěnými potenciálními nedostatky dále zabývat.

⁴⁷ V roce 2022 obdrželo jednotné kontaktní místo druhou formální stížnost týkající se údajného porušení závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje; ta však nemohla být zpracována, protože stěžovatel nebyl subjektem EU.

⁴⁸ <https://circabc.europa.eu/rest/download/c872c7cb-a0da-46dc-8b03-8144bf2f0436>

Komise plně využila obchodní dohodu, zejména ustanovení o dialogu a spolupráci v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje, i další dostupné kanály. Komise v této věci rovněž spolupracuje s MOP.

V červnu 2022 Komise zveřejnila revidované **provozní pokyny pro jednotné kontaktní místo**. Revidované pokyny zajišťují větší transparentnost a předvídatelnost pro zúčastněné strany, které oznamují údajná porušení závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje, a zároveň stanoví **lhůty**, podle kterých Komise při vyřizování stížností ohledně obchodu a udržitelného rozvoje pracuje: deset pracovních dnů na potvrzení přijetí stížnosti, dvacet dnů na první následnou kontrolu se stěžovatelem a až 120 pracovních dnů na dokončení předběžného posouzení (v závislosti na složitosti případu).

V průběhu sledovaného období bylo dosaženo značného pokroku při plnění závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje týkajících se práce

V oblasti **práce** byl zaznamenán pokrok v **ratifikaci a vstupu v platnost základních úmluv MOP** v několika partnerských zemích:

- **Japonsko** ratifikovalo Úmluvu MOP (č. 105) o odstranění nucené práce. Úmluva vstoupila v platnost v červenci 2023. Japonsko je i nadále odhodláno pokračovat v dosahování dalšího pokroku v ratifikaci zbývajících Úmluvy MOP o diskriminaci (č. 111), ačkoli je třeba ještě upřesnit konkrétní opatření a časový plán.
- Ve **Střední Americe** ratifikovala Panama základní úmluvy Mezinárodní organizace práce o inspekcích práce a mateřství a protokol z roku 2014 k Úmluvě o nucené práci.
- V **Jižní Koreji** vstoupily v dubnu 2022 v platnost tři základní úmluvy, a to úmluva o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat (č. 87), o provádění zásad práva organizovat se a kolektivně vyjednávat (č. 98) a o nucené práci (č. 29). Určitý pokrok byl zaznamenán také při ratifikaci úmluvy (č. 105) o odstranění nucené práce: v roce 2022 zveřejnila Jižní Korea studii, v níž identifikovala vnitrostátní předpisy, které je třeba změnit, aby byly v souladu s úmluvou MOP. V září 2022 Komise uspořádala setkání zúčastněných stran s jihokorejskou občanskou společností a provádí samostatnou studii, která má potvrdit platnost jihokorejské studie. Strana EU pokračovala v jednáních o této otázce s Jižní Koreou na všech úrovních.

Po dokončení prvního kroku (ratifikace) se pozornost v rámci provádění přesunula od ratifikace k **provádění a uplatňování základních úmluv MOP** ze strany obchodních partnerů, přičemž Komise tuto činnost nadále pečlivě sleduje.

V této souvislosti byly v roce 2022 zaznamenány některé uklidňující trendy a vývoj, neboť v řadě partnerských zemí dochází k revizi a zlepšování **domácího rámce pro oblast práce** v souvislosti s plněním jejich závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje.

- Například ve **Vietnamu** probíhá rozsáhlejší reforma zákoníku práce (včetně činnosti na vyhláše, která umožní zakládání **nezávislých odborových organizací**). Až bude dokončena, bude mít pravděpodobně pozitivní dopad i na **vietnamskou domácí poradní skupinu**, která by měla být rozšířena o nezávislé organizace pracovníků.

- Spolupráce EU s **Japonskem** na právních předpisech týkajících se náležité péče, která probíhala v rámci výborů pro obchod a udržitelný rozvoj a technických schůzek mezi jednotlivými zasedáními, přispěla k formování japonských **pokynů týkajících se náležité péče v oblasti lidských práv**, které byly zveřejněny v září 2022. Pokyny se zabývají stejnými pracovními normami jako kapitola o obchodu a udržitelném rozvoji dohody o hospodářském rozvoji a jejich cílem je mimo jiné zvýšit míru odpovědnosti japonských společností při získávání zdrojů v souladu s mezinárodními normami.
- **Singapur** uvedl, že podniká kroky k přijetí právních předpisů **zakazujících diskriminaci na pracovišti** (kterou se dosud zabývaly pouze dobrovolné rámce).
- **Gruzie** zřídila plnohodnotnou službu inspekce práce s rozšířeným mandátem.
- Na základě diskusí ve výborech pro obchod a udržitelný rozvoj a se zúčastněnými stranami na místě zjistily **Kolumbie a Peru** nedostatky v pracovním rámci a rozhodly se zahájit revizi svých zákonů práce.

Ustanovení o obchodu a udržitelném rozvoji v preferenčních obchodních dohodách o životním prostředí a práci vedla k cílenější spolupráci mezi stranami

V oblasti **ochrany životního prostředí** došlo ve sledovaném období k postupnému pokroku v **provádění mnohostranných dohod o životním prostředí** a v ekologické transformaci prostřednictvím přístupů oběhového hospodářství. **Vietnam** se například zapojil do dialogu s EU ohledně oběhového hospodářství, přičemž zásadní roli v tomto ohledu hraje kapitola o obchodu a udržitelném rozvoji a obchodní dohoda mezi EU a Vietnamem jako celek.

Komise se i nadále intenzivně věnuje **spolupráci** při provádění ustanovení o životním prostředí v obchodních dohodách, a to i s rozvinutými obchodními partnery v jihovýchodní Asii. Komise mimo jiné pokročila ve spolupráci se **Singapurem** v oblasti technologií na podporu zelené a digitální transformace (na základě informací ze společného semináře domácích poradních skupin o „Digitální ekonomice a jejím spojení s udržitelností“, který se konal dne 24. března).

Technická spolupráce na podporu cílů udržitelnosti financovaná EU v roce 2022

- Projekty spolupráce ve **Střední Americe** podporují reformní procesy a budování kapacit, aby pomohly partnerům plnit jejich závazky v oblasti práce. Jedním z takových příkladů je program MOP pro Guatemalu financovaný EU, kterým se provádí plán MOP týkající se svobody sdružování a kolektivního vyjednávání.
- Ve **Vietnamu** pomáhá Program na podporu důstojné práce mezi EU a Vietnamem s rozpočtem 13,5 milionu EUR na šest let řešit průmyslové vztahy, svobodu sdružování a kolektivní vyjednávání, jakož i zakládání a fungování nezávislých odborových svazů a inspekcí práce.

Domácí poradní skupiny opět významně přispěly k prosazování cílů v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje v rámci 11 obchodních dohod EU zahrnujících 18 zemí

Prispění domácích poradních skupin, které **sledují situaci** v partnerských zemích na místě, posiluje pozici Komise při sledování plnění závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje:

- Například v **Ekvádoru** v roce 2021 upozornili zástupci občanské společnosti ve společných podáních na **potíže při registraci** jedné z organizací pracovníků v odvětví pěstování banánů **jako odborů**. To vedlo k donucovacím opatřením. Komise se touto otázkou zabývala a vyjádřila obavy z porušování základních pracovních závazků a připomněla doporučení vydaná MOP. Komise pokračovala ve spolupráci s odbory v Ekvádoru, zejména v odvětví pěstování banánů, a podporovala jejich záležitost v diskusích s ekvádorskou vládou.
- V roce 2021 upozornila Komise **domácí poradní skupina EU v Jižní Koreji** na případ údajné **diskriminace pracovníků doručovacích služeb v Jižní Koreji** v souvislosti s uznáním jejich práva na kolektivní vyjednávání. Komise se společně s Jižní Koreou touto záležitostí i nadále zabývala v souvislosti s prováděním zprávy skupiny odborníků.
- V nedávné době upozornila Komise **domácí poradní skupina EU ve Spojeném království** na řadu problémů souvisejících s dodržováním předpisů, které byly vzneseny v rámci diskusí se Spojeným královstvím v příslušných institucionálních orgánech. Mezi ně patřilo snížení počtu **inspekci práce** ve Spojeném království v souvislosti se závazkem Spojeného království zachovat účinný systém vnitrostátního vymáhání práva. Tento bod byl vznesen na zasedání specializovaného obchodního výboru pro rovné podmínky na základě obav domácí poradní skupiny EU.

Domácí poradní skupiny pokračovaly v poskytování informací o tématech společného zájmu a zájmu stran obchodních dohod EU také prostřednictvím **výzkumu témat v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje**. Patří k nim **studie** zadané domácími poradními skupinami EU i partnerských zemí, které jsou základem spolupráce a vzájemného porozumění mezi stranami v otázkách udržitelnosti. Příkladem může být studie „Fair trade between EU and Andean region (Spravedlivý obchod mezi EU a andským regionem)“ a studie dokumentů „Platform work and Institutional Protection with a Specific focus on South Korea and the EU (Práce prostřednictvím platform a institucionální ochrana se zvláštním zaměřením na Jižní Koreu a EU)“, která byla zveřejněna v polovině března 2022.

V roce 2022 navíc domácí poradní skupiny EU pokračovaly v **aktivní spolupráci s občanskou společností v partnerských zemích**. Spolupráce domácích poradních skupin EU s občanskou společností na místě (mimo jiné prostřednictvím fór občanské společnosti nebo jiných podobných uskupení zřízených v rámci obchodních dohod EU) pomohla pokročit rovněž v otázkách obchodu a udržitelnosti, a to i v případech, kdy v praktickém uspořádání domácích poradních skupin ve třetích zemích přetrvávaly nedostatky. Například:

- Ve **Vietnamu** pomohla spolupráce domácí poradní skupiny EU ve Vietnamu a delegace EU na místě nastartovat proces vedoucí k tomu, že Vietnam na podzim roku 2021 zřídil domácí poradní skupinu a v roce 2022 zvýšil počet jejích členů ze tří na sedm.

- V **Japonsku** vyústilo zapojení domácí poradní skupiny EU s některými japonskými účastníky do společného dialogu s občanskou společností ve stanovení několika klíčových témat spolupráce, a to odpovědného chování podniků, náležité péče a ratifikace úmluv MOP. Tím se vytvořila pozitivní dynamika.
- Proaktivní zapojení **andské domácí poradní skupiny EU** vedlo k tomu, že kolumbijská, ekvádorská a peruánská stínová domácí poradní skupina na Fóru občanské společnosti dne 28. října 2022 vzájemně podpořily svá prohlášení.

Komise v roce 2022 zajistila průběžnou **finanční podporu pro práci domácích poradních skupin: Projekt** na podporu občanské společnosti v rámci obchodních dohod v **hodnotě 3 milionů** EUR, který Komise zadala v roce 2018, byl prodloužen do konce roku 2024 a nyní probíhá jednání o jeho prodloužení do konce roku 2026.

D. Vyhodnocování dopadu obchodních dohod s cílem přispět k prováděcím činnostem⁴⁹

Komise ve sledovaném období pokračovala v posuzování závěrů studie na podporu hodnocení *ex post* **obchodní dohody mezi EU a andskými zeměmi⁵⁰**.

V září 2022 byla zveřejněna závěrečná zpráva studie na podporu hodnocení *ex post* **obchodní dohody mezi EU a Střední Amerikou** a v červnu 2023 Komise vydala hlavní zprávu (pracovní dokument útvarů Komise). Komise nyní zprávu posuzuje a připravuje pracovní dokument svých útvarů, který hodnocení *ex post* uzavře.

Obě hodnocení objasňují situaci v oblasti provádění dohod a jejich dopadu na EU a partnerské země a zabývají se jejich hospodářskými, sociálními a environmentálními aspekty. Potvrzují přístup Komise k provádění dohod s latinskoamerickými a středoamerickými partnery a poskytují další podněty k dalšímu zdokonalení strategie provádění a prosazování.

Současně pokračují práce na hodnocení *ex post* prohloubených a komplexních zón volného obchodu s **Gruzií a Moldavskem**, přičemž v současné době se připravuje pracovní dokument útvarů Komise.

V neposlední řadě byly zahájeny práce na hodnocení *ex post* **dohody o hospodářském partnerství EU–SADC**.

⁴⁹ https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/ex-post-evaluations_en

⁵⁰ Podrobnější zjištění studie jsou uvedena v přehledu podle zemí pro obchodní dohodu mezi EU a andskými zeměmi: viz také pracovní dokument útvarů Komise **SWD (2023) 740**; <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details>

III. Pomoc malým a středním podnikům při prosazování se ve světovém obchodu

Výhody obchodních dohod EU jsou důležité pro malé a střední podniky (které představují 93 % vývozců z EU) zejména při hledání nových obchodních příležitostí v zahraničí. I v případech, kdy malé a střední podniky neobchodují přímo s trhy třetích zemí, mají z vyjednaných závazků také prospěch, protože hrají roli v globálním dodavatelském řetězci, např. když vystupují jako dodavatelé větších firem. V roce 2022 Komise pokračovala ve svém úsilí pomáhat malým a středním podnikům, aby si uvědomily výhody obchodních dohod EU a využívaly je.

A. Modernizace a propagace platformy Access2Markets

Platforma Access2Markets spuštěná v říjnu 2020 obsahuje komplexní praktické informace, které podniky potřebují při podnikání v zahraničí, mimo jiné o clech, daních a postupech na 135 vývozních a všech zdrojových trzích. Platforma má více než 5 milionů uživatelů⁵¹ a Komise na ní vyškolila více než 9 000 malých a středních podniků. Kromě čtvrtletního pořádání virtuálních vzdělávacích seminářů s tlumočením z angličtiny do jazyků EU podpořila Komise / GŘ pro obchod 30 vzdělávacích akcí pořádaných členskými státy a průmyslem. Patří mezi ně summit EU Afrika 2022, školení platformy Access2Markets uspořádané ve spolupráci s francouzským předsednictvím Rady, školení se Střediskem pro průmyslovou spolupráci mezi EU a Japonskem, s Obchodní komorou EU v Kanadě a školení na výroční konferenci Enterprise Europe Network 2022.

Platforma Access2Markets a její **hlavní nástroje** byly v roce 2022 opět **modernizovány**:

- **Nástroj pro sebehodnocení pravidel původu (ROSA)** je používán přibližně 470krát denně. V roce 2022 bylo jeho pokrytí dále rozšířeno: Nástroj ROSA nyní zahrnuje 31 obchodních dohod EU, které se týkají celkem 119 partnerských zemí (včetně 65 rozvojových zemí, které pro svůj vývoz do EU využívají všeobecný systém preferencí). Od června 2023 jsou navíc k dispozici ve *všech* jazycích EU Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi EU a Kanadou (CETA), Dohoda o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím, Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem a všeobecný systém preferencí. Pro většinu dohod EU o volném obchodu byla spuštěna nová verze nástroje pro sebehodnocení pravidel původu. Nástroj ROSA byl kompletně přepracován, má nové rozhraní⁵² (ROSA 2) a zjednodušené otázky, což zkracuje dobu, kterou společnosti potřebují k provedení sebehodnocení, a proces pro uživatele dále zjednodušuje.

⁵¹ Celkový počet vyhledávání pomocí nástroje MyTradeAssistant jen v roce 2022 činil 11 336 170. 55,6 % vyhledávání se týkalo vývozu, 37,5 % dovozu a 6,8 % trhu EU.

⁵² <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/news/rosa-2-launches-beta-version>

- **Nástroj Access2Procurement (A2P)** spuštěný v září 2021 pomáhá podnikům zjistit, zda se na konkrétní veřejnou zakázku vztahují mezinárodní závazky přijaté **Kanadou a Japonskem** v jejich dvoustranných obchodních dohodách s EU. Od spuštění nástroje provedli uživatelé 5 395 hodnocení, přičemž v roce 2022 jich bylo provedeno přibližně 270 měsíčně. Bylo dokončeno přidání **Spojených států** do nástroje Access2Procurement a oficiálně bylo spuštěno 4. července 2023. Další zemí, která bude přidána, je Spojené království.
- V roce 2022 byl do platformy přidán **nástroj obchodního asistenta věnovaný službám a investicím** („*Můj obchodní asistent pro služby a investice*“), který zatím pokrývá dvě země, Kanadu a Spojené království, a tři odvětví, právní služby, účetní služby a služby námořní dopravy. Od svého spuštění byl nástroj konzultován 9 000krát. Postupně se do něj doplňují informace o více než 90 odvětvích služeb na čtyřech exportních trzích – v Kanadě, Japonsku, Švýcarsku a Spojeném království.
- Do platformy Access2Markets jsou postupně integrovány **statistiky služeb**: vycházejí ze souborů údajů Eurostatu „Bop-Its6“ a zahrnují tato odvětví: výrobní služby, služby údržby a oprav, doprava, cestování, stavebnictví, pojištění a penzijní pojištění, finanční služby, telekomunikace, počítačové a informační služby, jiné obchodní služby a osobní, kulturní a rekreační služby.

B. Uspokojování zvláštních potřeb malých a středních podniků: Kapitoly o malých a středních podnicích v obchodních dohodách a centrech v Japonsku a Číně

Řada platných **obchodních dohod EU** obsahuje **speciální ustanovení pro malé a střední podniky**⁵³, která mají malým a středním podnikům pomoci v přístupu ke klíčovým informacím potřebným při vstupu na trhy jiných zemí. Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi EU a Kanadou (CETA) obsahuje *doporučení* týkající se malých a středních podniků⁵⁴, zatímco Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem a Dohoda o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím obsahují *kapitoly týkající se malých a středních podniků*. Kontaktní místa na obou stranách zajišťují, aby byly při provádění dohod zohledněny zájmy malých a středních podniků a aby malé a střední podniky měly přístup k nejnovějším informacím. V této souvislosti uspořádala kontaktní místa pro malé a střední podniky zřízená v rámci dohody CETA v březnu 2023 speciální webinář zaměřený na

⁵³S Kanadou bylo schváleno doporučení týkající se malých a středních podniků a dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem a dohoda o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím pak obsahují kapitoly o malých a středních podnicích, stejně jako dohody uzavřené s Novým Zélandem, se státy Mercosur, s Chile a Mexikem. Kapitola o malých a středních podnicích je také součástí probíhajících jednání s Indií a Indonésií.

⁵⁴https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/country-assets/tradoc_157417.pdf

vzájemnou výměnu zkušeností a informací o politických iniciativách a programech, které malým a středním podnikům pomáhají v internacionalizaci. Za dobu platnosti dohody CETA se počet malých a středních podniků vyvážejících do Kanady zvýšil o 43 %. Kontaktní místa pro malé a střední podniky zřízená v rámci Dohody o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem se sešla v červnu 2022, aby představila činnosti, které každá strana podnikla za účelem provádění kapitoly o malých a středních podnicích, a v březnu 2023 zveřejnila svou poslední **společnou zprávu o činnosti**⁵⁵.

V roce 2022 Komise nadále pomáhala malým a středním podnikům prostřednictvím specializovaných center pro malé a střední podniky v Japonsku a Číně, která malým a středním podnikům pomáhala orientovat se na těchto trzích.

*Středisko pro průmyslovou spolupráci mezi EU a Japonskem*⁵⁶ s pomocí své specializované asistenční služby dohody o hospodářském partnerství⁵⁷ provádělo činnosti, které zahrnovaly:

- školení pro 77 manažerů z EU („Připravte se na Japonsko“, „Výroba na světové úrovni“),
- 41 webinářů nebo podcastů o podnikání v Japonsku s více než 1 200 účastníky,
- 20 zpráv o průzkumu trhu, které jsou evropským podnikům k dispozici bezplatně,
- 28 akcí B2B, které zprostředkovaly více než 830 setkání mezi evropskými a japonskými společnostmi⁵⁸, na jejichž základě bylo uzavřeno 15 dohod o partnerství.

*Centrum EU pro malé a střední podniky v Číně*⁵⁹ poskytuje poradenství podnikatelským subjektům v oblasti rozvoje komerční přítomnosti na čínském trhu a podporuje výměnu osvědčených postupů. V roce 2022 jeho činnost zahrnovala:

- 37 školení/webinářů v Číně a EU pro více než 3 000 malých a středních podniků v EU,
- 22 propagačních aktivit, včetně politických setkání a lobbování s čínskými a evropskými vládními úředníky, skupinami odborníků a obchodními sdruženími,
- desatero pokyny pro vývoz, odvětvová zpráva a obchodní články,
- specifickou technickou pomoc malým a středním podnikům v EU ve více než 300 případech.

C. Spolupráce se sítí Enterprise Europe Network (EEN) na pomoc malým a středním podnikům

⁵⁵ [Trade-relations-negotiations-and-agreements \(Obchodní vztahy, vyjednávání a dohody\) – Knihovna \(europa.eu\)](https://trade-relations-negotiations-and-agreements.europa.eu/)

⁵⁶ <https://www.eu-japan.eu/>

⁵⁷ <https://www.eu-japan.eu/epa-helpdesk>

⁵⁸ Centrum jako kontaktní místo sítě Enterprise Europe Network pro Japonsko zprostředkovává navazování kontaktů mezi evropskými a japonskými malými a středními podniky.

⁵⁹ <https://www.eusmecentre.org.cn/>

Komise / GŘ pro obchod pokračuje v prohlubování spolupráce se sítí Enterprise Europe Network⁶⁰ (dále jen „sítě“), která byla obnovena v rámci Programu EU pro jednotný trh. Partneři sítě mají zvláštní mandát k podpoře obchodních dohod EU. V zadání nejnovější výzvy k předkládání návrhů pro tuto síť je uvedeno, že partneři sítě musí „pomáhat malým a středním podnikům co nejlépe využívat platných dohod o volném obchodu (obchodních dohod) EU se třetími zeměmi“. Dostupný rozpočet výzvy činí na období od 1. ledna 2022 do 30. června 2025 úctyhodných 164,5 milionu EUR. Od poradců sítě se rovněž očekává, že budou podávat zprávy o dopadech, které pro evropské podniky mělo poskytnutí poradenských služeb v oblasti obchodu (tj. dosažené výsledky poradenství).

Struktury sítě Enterprise Europe Network se stále více zaměřují na podporu obchodních dohod EU

V roce 2022 síť zřídila specializovanou skupinu odborníků (tzv. tematickou skupinu pro internacionalizaci), která se zabývá tématy souvisejícími s internacionalizací malých a středních podniků a jejíž práci sleduje 290 poradců sítě. Zvyšováním schopnosti poradců sítě pomáhat svým obchodním klientům využívat příležitosti, které přinášejí obchodní dohody EU, byla pověřena zvláštní kontaktní osoba.

S novými výzvami k předkládání návrhů a k vyjádření zájmu, které byly vyhlášeny v roce 2022, se síť rozšiřuje za hranice EU a přidává *uzly sítě* v zemích obchodních partnerů EU, s nimiž má EU uzavřenou dvoustrannou obchodní dohodu nebo celní unii (např. Turecko, Singapur, Jižní Korea).

Řada aktivit sítě se zaměřuje na přístup malých a středních podniků k výhodám, které obchodní dohody nabízejí

Prostřednictvím svých kontaktů s 500 předními organizacemi na podporu podnikání v Evropě síť nadále zvyšuje úsilí GŘ pro obchod v oblasti vzdělávání o obchodních dohodách EU a platformě Access2Markets. V roce 2022 síť opět uskutečnila řadu dalších propagačních aktivit, které malým a středním podnikům pomohly poznat zahraniční trhy, orientovat se na nich a soutěžit na nich. Mezi tyto činnosti patří:

- *seminář o obchodních dohodách EU* a platformě Access2Markets na výroční konferenci sítě Enterprise Europe Network v říjnu 2022 v Praze, kterého se zúčastnilo 40 poradců sítě na místě a přibližně 60 online,

⁶⁰ Informace o síti Enterprise Europe Network jsou k dispozici zde: <https://een.ec.europa.eu/>. Tato síť, kterou spolufinancuje program COSME EU, je aktivní ve více než 60 zemích a propojuje 3 000 odborníků z 600 členských organizací. Jejím cílem je pomoci malým a středním podnikům v jejich mezinárodních činnostech.

- *školení pro školitele* v listopadu 2022 s externími konzultanty pomocí praktických případových studií. Účastníci byli požádáni, aby toto setkání do šesti měsíců zopakovali a rozšířili jeho obsah do svých národních sítí,
- *setkání pravidelných účastníků obchodních dohod u kulatého stolu* každé dva měsíce zahájené na začátku roku 2023. Na tomto setkání radí odborníci na zahraniční obchod poradcům sítí, jak řešit konkrétní problémy, s nimiž se jejich klienti potýkají při dovozu a/nebo vývozu mimo EU.

D. Spolupráce s organizacemi na podporu obchodu

Komise pokračuje ve spolupráci s organizacemi na podporu obchodu členských států, aby je mohla informovat o obchodních dohodách EU a platformě Access2Markets. V roce 2022 Komise rovněž pokračovala v komunikaci s organizací Trade Promotion Europe⁶¹, která sdružuje 27 organizací na podporu obchodu ze 17 členských států. Díky své široké síti více než 170 kanceláří v EU a více než 400 kanceláří mimo EU hraje organizace Trade Promotion Europe důležitou úlohu šířitele. Komise podporuje úsilí organizace Trade Promotion Europe o zvyšování informovanosti jejích členů o preferenčních obchodních dohodách EU a jejich výhodách. Součástí této podpory bylo uspořádání řady specializovaných školení, jako je například program speciálních kurzů řízení vývozu, který byl zahájen v březnu 2023⁶².

E. Činnosti na podporu malých a středních podniků na mnohostranné úrovni (WTO)

EU v roce 2022 pokračovala v podpoře provádění **balíčku pro mikropodniky a malé a střední podniky** z roku 2020⁶³ a podávala zprávy sekretariátu WTO o stavu provádění tohoto balíčku ze strany EU. V této souvislosti EU v rámci balíčku pravidelně zasílá údaje o celních i necelních sazbách do dvou informačních platform (Global Trade Helpdesk a Integrovaná databáze WTO). EU také několikrát poskytla zpětnou vazbu a podporu iniciativám sekretariátu WTO v oblasti sdílení informací, včetně toho, jak zlepšit ustanovení o malých a středních podnicích v databázi regionálních obchodních dohod⁶⁴.

⁶¹ <https://tradepromotioneurope.eu/>

⁶² <https://tradepromotioneurope.eu/trade-promotion-europes-export-management-masterclass-kicks-off/>

⁶³ https://www.wto.org/english/news_e/news20_e/msmes_11dec20_e.htm

⁶⁴ https://www.wto.org/english/tratop_e/msmesandtra_e/msmesandtra_e.htm

IV. Odstraňování překážek a hledání řešení

IV.1 Současný stav a odstraňování obchodních překážek

V roce 2022 bylo prostředí světového obchodu stále složité. Nevypovokovaná a neodůvodněná vojenská agrese Ruska proti Ukrajině měla významný dopad na mezinárodní obchod, a to v důsledku společného tlaku spojeneckých i dalších zemí na omezení možnosti Ruska pokračovat v agresi, zatímco jiné země podnikaly kroky na ochranu svých domácích trhů. Ochrannářské politiky a praktiky, které dosáhly vrcholu v období pandemie COVID, v některých regionech přetrvávaly a vytvářely problémy pro podniky působící na těchto trzích. Proto je důležité pokračovat v úsilí o odhalování obchodních překážek, upozorňování na ně a jejich řešení.

A. Stav počtu zaznamenaných překážek obchodu a investic k 31. prosinci 2022

Jak je uvedeno v tabulce níže, bylo na konci roku 2022 v databázi Komise Access2Markets uvedeno celkem **448** aktivních překážek obchodu a investic v 64 třetích zemích.

Typ opatření	Počet překážek
Sanitární a fytosanitární opatření	99
Technické překážky obchodu	79
Cla a jejich ekvivalenty a množstevní omezení	79
Správní postupy	37
Jiná opatření*	37
Služby a investice	36
Práva duševního vlastnictví	36
Zadávání veřejných zakázek	29
Vývozní daně a omezení	16
Celkem	448

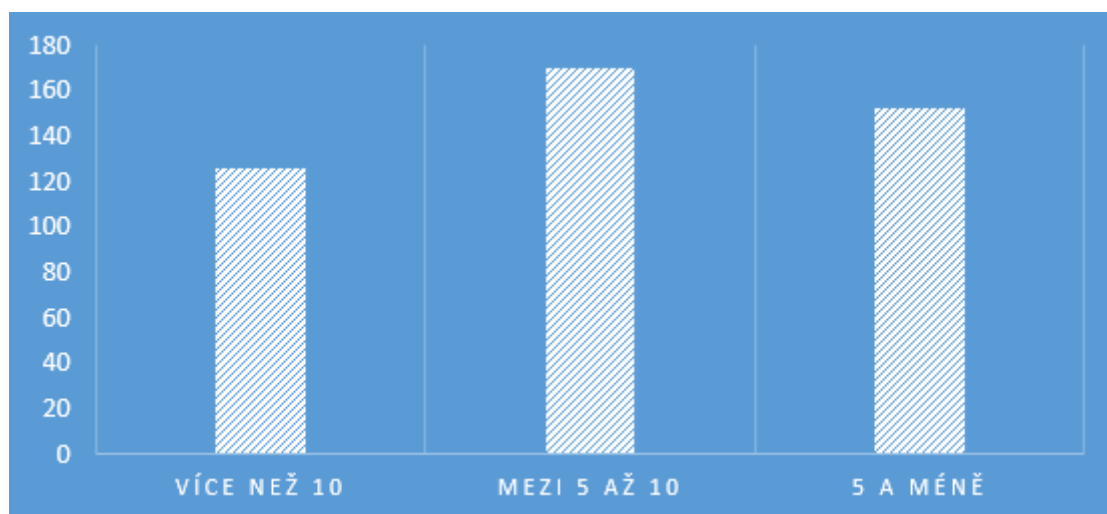
* Mezi jiná opatření patří překážky v souvislosti s nástroji na ochranu obchodu a se subvencemi a opatřeními ovlivňujícími hospodářskou soutěž.

Počet překážek obchodu a investic překážek, se kterými se společnosti z EU při vývozu mimo Unii potýkají, tak zůstal ve srovnání s rokem 2021, kdy jich bylo 455, stabilní.

Pokud se podíváme na **datum zaznamenání** obchodních překážek zaznamenaných do konce roku 2022, bylo 34 % z nich zaznamenáno v posledních pěti letech (jak je patrné z obrázku 5

níže), 38 % je starých šest až deset let, zatímco 27 % všech překážek je uvedeno již více než deset let.

Graf 5: Počet překážek podle data zaznamenání

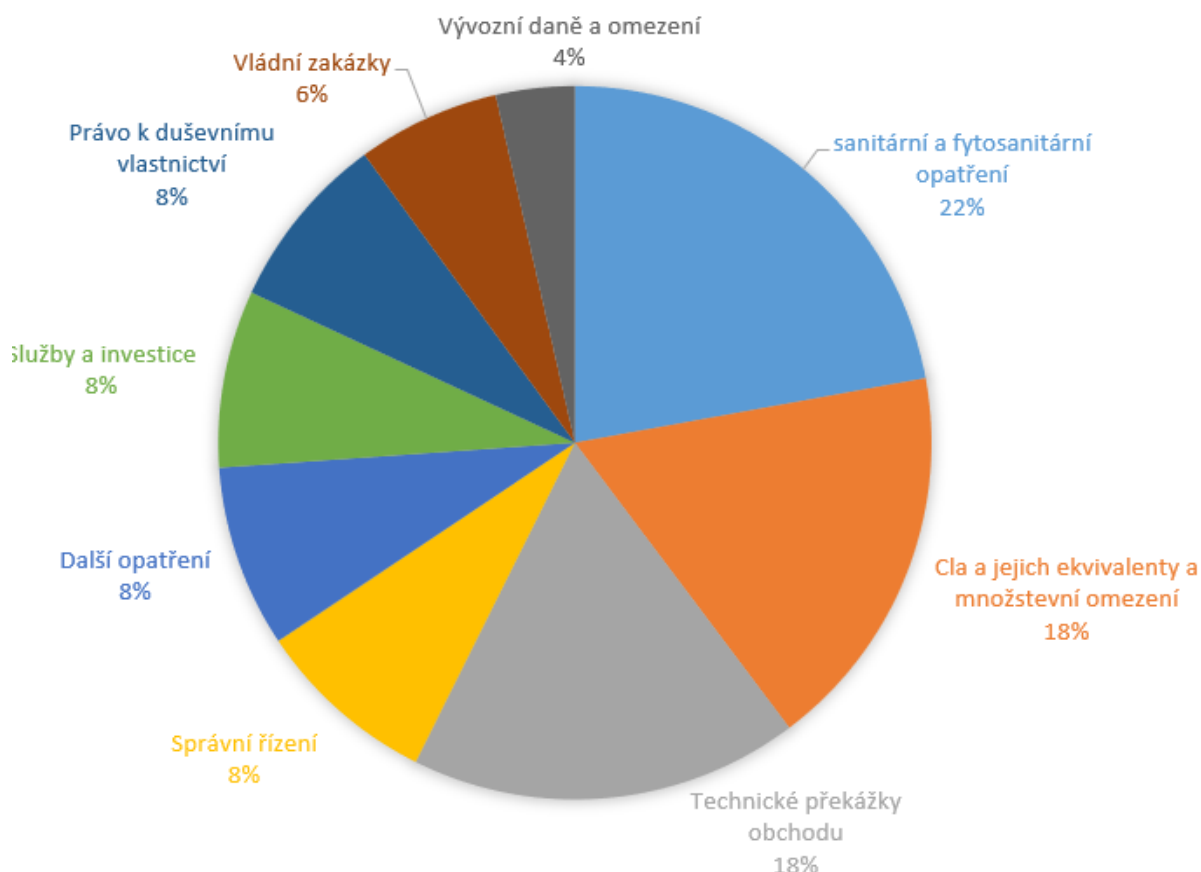
Průměrné „stáří“ překážek s Čínou, Ruskem, Indií a Spojenými státy (tj. největšími nepreferenčními partnery) je deset let: 103 ze 117 překážek v těchto zemích bylo zaznamenáno před rokem 2019. Naproti tomu u překážek zaznamenaných v jiných zemích je průměrné stáří přibližně 8,7 roku.

V některých z těchto případů si podniky našly alternativní cesty, jak překážky překonat, nebo se jednoduše rozhodly zaměřit na jiné trhy. Informace o existenci těchto překážek na platformě Access2Markets jsou přitom pro podniky při podnikání v daných zemích stále cenné. Komise ve spolupráci s členskými státy a dotčenými zúčastněnými stranami postupně reviduje seznam starších překážek v jednotlivých zemích a odvětvích. V oddíle C níže jsou uvedeny některé nedávné příklady toho, jak se Komisi ve spolupráci s členskými státy a podniky podařilo vyřešit překážky, které ovlivňovaly vývoz z EU po více než deset let.

Podíváme-li se na **typy překážek**, které převažovaly v roce 2022, jak je patrné z níže uvedeného grafu 6, zůstala největší kategorií obchodních překážek *sanitární a fytosanitární opatření* (99), což představuje téměř čtvrtinu všech zaznamenaných překážek. Následovala opatření týkající se technických překážek obchodu (79 překážek) a celní opatření a množstevní omezení (79 překážek). Tyto tři kategorie obchodních překážek tvořily téměř 60 % všech aktivních překážek, což odráží tendenci pozorovanou v letech 2020 až 2021.

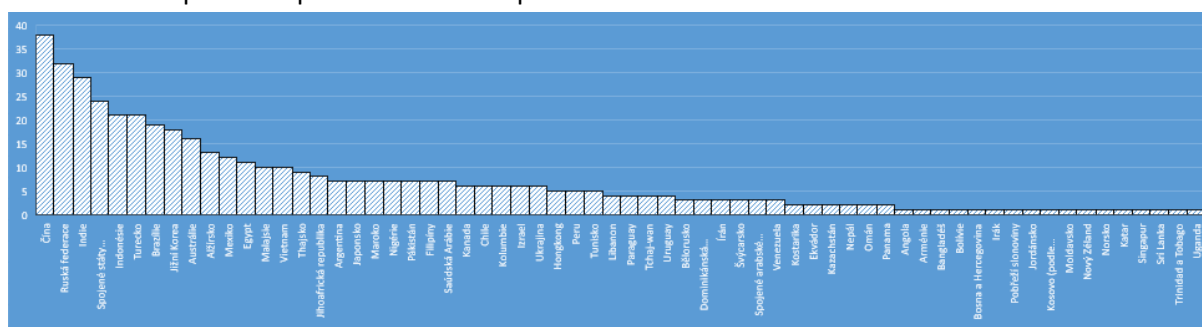
36 zaznamenaných překážek se týká oblasti *služeb* a 20 různých třetích zemí. Nejvíce postiženým odvětvím služeb je doprava, kde bylo zaznamenáno deset překážek, dále finanční služby, energetika, poštovní služby, obchodní, stavební, rekreační, distribuční a ostatní služby.

Graf 6: Typy překážek v roce 2022

Graf 7 níže znázorňuje obchodní partnery, u nichž bylo v roce 2022 zaznamenáno nejvíce překážek: Nejvíce zaznamenaných překážek má i nadále **Čína** (38), za kterou následuje **Rusko** (32), **Indie** (29), **Spojené státy** (24) a **Indonésie** (21).

Graf 7: Počet překážek podle obchodních partnerů v roce 2022

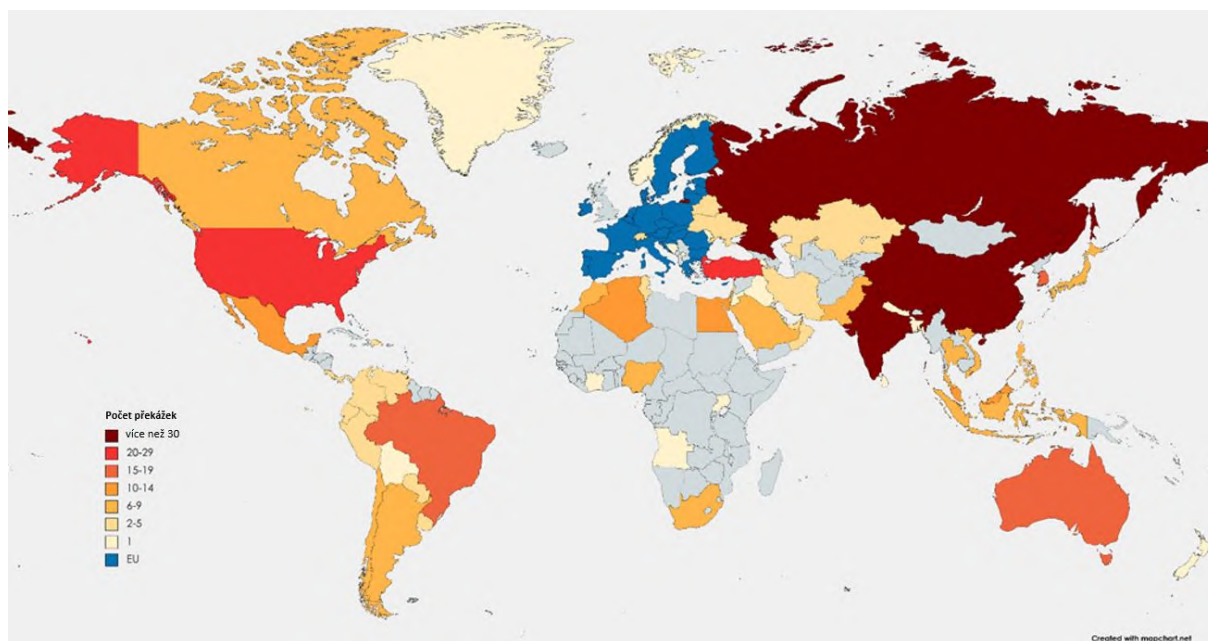

Situace je stejná jako v roce 2021 s tím rozdílem, že Indie si vyměnila místo se Spojenými státy.

U Číny byla jedna obchodní překážka odstraněna.

Mapa v grafu 8 níže znázorňuje zeměpisné rozložení překážek do konce roku 2022. Kromě výše uvedených zemí patřily mezi země s deseti nebo více překážkami v roce 2022 Brazílie (19), Jižní Korea (18), Austrálie (16), Alžírsko (13), Mexiko (12), Egypt (11), Malajsie (10) a Vietnam (10). To je stejná situace jako v roce 2021 s tím rozdílem, že Austrálie a Alžírsko mají o jednu překážku více.

Graf 8: Zeměpisné rozložení překážek podle obchodních partnerů (koniec roku 2022)

B. Vývoj překážek obchodu a investic v roce 2022

Mezi novými překážkami převažovaly překážky v oblasti **sanitárních a fytosanitárních** opatření a **cła a jejich ekvivalenty a množství omezení** (tři nově zaznamenané překážky u každého typu), následované **technickými překážkami obchodu a opatřeními v oblasti práv duševního vlastnictví**. V roce 2002 zůstal počet nových překážek v oblasti sanitárních a fytosanitárních opatření na relativně nízké úrovni (3), podobně jako v roce 2021⁶⁵ (2), ve srovnání s novými překážkami v oblasti sanitárních a fytosanitárních opatření zaznamenanými v roce 2020 (13).

Z hlediska **počtu nových překážek** bylo v roce 2022 zaznamenáno deset překážek, což je o šest méně než v roce 2021. Klesající trend tak pokračoval, i když v méně dramatické míře než mezi lety 2020 a 2021 (ze 41 na 16). Tento pokles začal v roce 2021, částečně vlivem následků pandemie COVID. Snížení počtu registrací nových překážek může souviset také se zvýšenou kontrolou *před* jejich registrací od spuštění jednotného kontaktního místa v roce 2020 (viz oddíl IV.2 níže).

⁶⁵ Pokles v roce 2021 byl částečně přičítán nedostatku ohnisek hlavních škůdců, jako je AMP, a obecněji podnikům, které se potýkaly s následky pandemie COVID-19.

Následující tabulka ukazuje srovnání roku 2022 se situací v roce 2021.

Typ opatření	Nové překážky ⁶⁶ 2022		Nové překážky 2021
Sanitární a fytosanitární opatření	3		2
Technické překážky obchodu	2		6
Cla a jejich ekvivalenty a množstevní omezení	3		2
Správní postupy	0		1
Služby a investice	0		1
Jiná opatření ⁶⁷	0		2
Práva duševního vlastnictví	2		0
Zadávání veřejných zakázek	0		2
Vývozní daně a omezení	0		0
Celkový součet	10		16

Pokud jde o **hlavní odvětví, na která mají nové překážky vliv**, je situace v roce 2022 podobná jako situace v roce 2021: nejpočetnější kategorií se opět staly zemědělství a rybolov s pěti novými překážkami.

Typ odvětví	Počet nových překážek
Zemědělství a rybolov	5
Horizontální	3
Víno, lihoviny	1
Ostatní odvětví	1
Celkem	10

Pokud jde o **zeměpisné rozložení nových překážek**, největší počet jich byl v zemích jižního sousedství (4), následovala Latinská Amerika (2), jižní a jihovýchodní Asie (3) a Severní Amerika (1).

C. Překážky vyřešené v roce 2022

⁶⁶ Nové překážky jsou překážky zaznamenané na portálu Access2Markets v roce 2022.

⁶⁷ Mezi jiná opatření patří překážky v souvislosti s nástroji na ochranu obchodu a se subwencemi, opatření ovlivňující hospodářskou soutěž a další opatření, která nelze zařadit do předchozích kategorií.

V roce 2022 bylo odstraněno **31 překážek v 19 partnerských zemích** (o osm méně než v roce 2021). Byla použita kombinace různých strategií a nástrojů, včetně diplomatického úsilí a institucionálního rámce v rámci **dvoustranných obchodních dohod a WTO**.

Typ opatření	Vyřešené překážky 2022	Vyřešené překážky 2021
Sanitární a fytosanitární opatření	14	15
Technické překážky obchodu	4	6
Cla a jejich ekvivalenty a množstevní omezení	4	6
Správní postupy	1	3
Služby a investice	3	2
Jiná opatření*	3	1
Práva duševního vlastnictví	0	3
Zadávání veřejných zakázek	1	1
Vývozní daně a omezení	1	2
Celkem	31	39

V roce 2022 opět představovaly největší kategorii **překážky v oblasti sanitárních a fytosanitárních opatření**, z kterých bylo 14 vyřešeno.

Tyto vyřešené překážky měly přímý pozitivní vliv na vývozce z EU v mnoha odvětvích, zejména v **potravinářském**.

- Například **USA**, které 24 let neumožňovaly dovoz skopového a kozího masa z EU, konečně změnilly podmínky dovozu skopových a kozích produktů tak, aby byly v souladu s mezinárodními normami. To umožnilo postupné obnovení vývozu z EU.
- **Kostarika** v únoru 2023 zrušila 10% daň na nápoje z EU (zejména na pivo), a to na základě průběžné dvoustranné spolupráce s institucionálními orgány zřízenými v rámci Dohody o přidružení mezi EU a Střední Amerikou. Vývoz piva z EU do Kostariky v roce 2020 činil 7 milionů EUR, přičemž 10 % potenciálně představuje 0,7 milionu EUR⁶⁸.

Druhým nejčastějším typem obchodních překážek vyřešených v roce 2022 byly **technické překážky obchodu a cla a jejich ekvivalenty a množstevní omezení**.

- Jednou z vyřešených překážek v **kategorii technických překážek obchodu** byla dlouhodobá překážka spojená s technickými specifikacemi, které **Hongkong** od roku 2015 uplatňoval na minibusy pro veřejnou dopravu, a tím *de facto* blokoval vývoz minibusů Euro VI z EU. Po intenzivních dvoustranných kontaktech, mimo jiné v rámci zasedání strukturovaného dialogu mezi EU a Hongkongem, bylo v září 2022

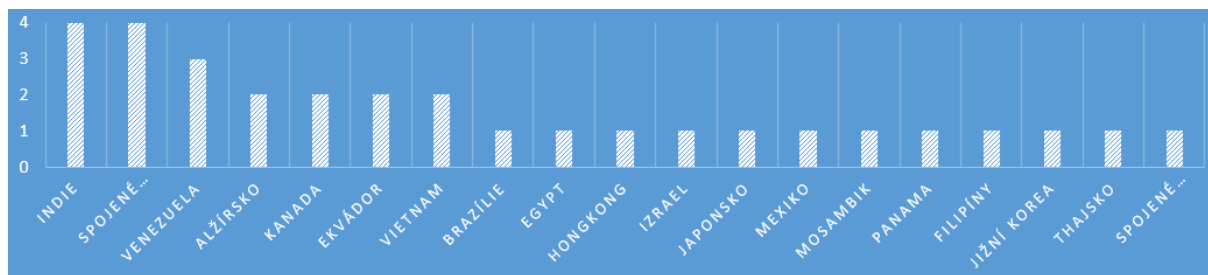
⁶⁸ Zdroj: Evropská komise, GR pro zemědělství a rozvoj venkova.

změněno nařízení o silničním provozu, čímž se pro výrobce z EU otevřel trh v hodnotě 200 milionů EUR.

- V kategorii **překážek v oblasti cel a jejich ekvivalentů** se jednalo o diskriminační praktiky, kterým čelilo odvětví vína a lihovin EU v **Mosambiku**. Mosambik zavedl v roce 2022 režim povinných kontrolních známek, přičemž dovážené alkoholické výrobky musely za razítko platit vyšší cenu než domácí výrobky. Po intenzivní práci při prosazování zájmů Komise (v koordinaci s členskými státy a podniky) byly v květnu 2022 ceny známek pro domácí i dovážené produkty stanoveny na stejné úrovni.

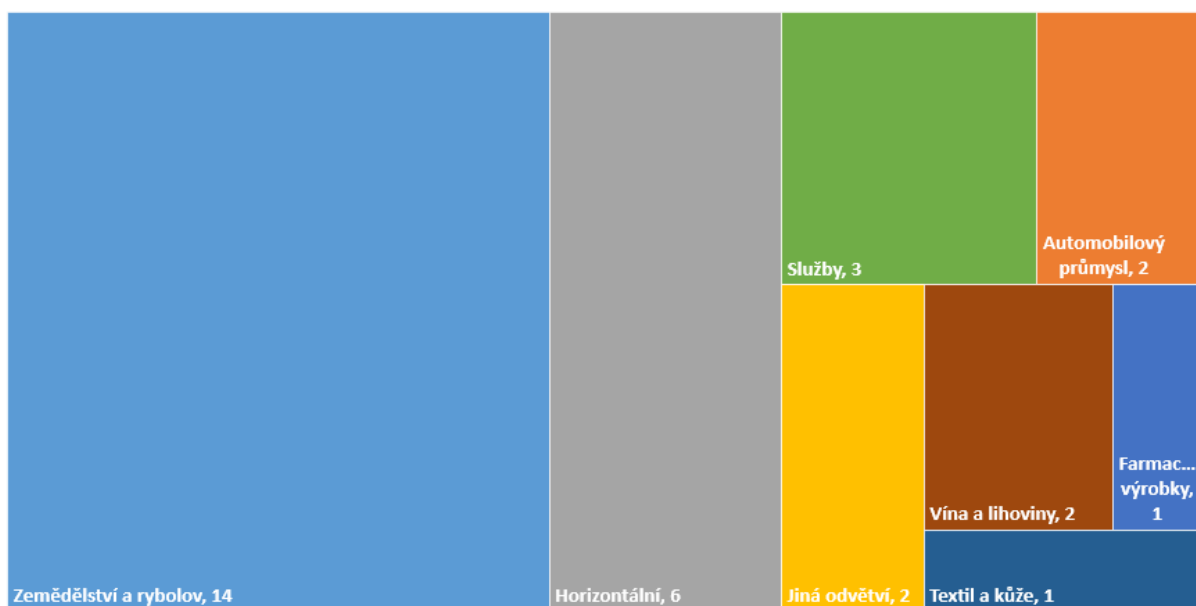
Pokud jde o **zeměpisné pokrytí** (tj. počet vyřešených překážek podle obchodních partnerů), graf 9 níže ukazuje, že úplné nebo částečné řešení se týkalo 19 obchodních partnerů EU. Na rozdíl od situace v roce 2021, kdy na prvních třech místech zemí s největším počtem vyřešených překážek byly Jižní Korea, Egypt a Kanada (partneři s nimiž má EU uzavřenou obchodní dohodu), se v roce 2022 na prvních místech umístily Indie, Spojené státy a Venezuela (země, s nimiž EU preferenční obchodní dohodu uzavřenou nemá).

Graf 9: Počet vyřešených překážek podle partnerských zemí (2022)

Graf 10 níže ukazuje široký soubor odvětví, která mají prospěch z úsilí zaměřeného na posílení přístupu na trh pro podniky EU ve třetích zemích. Nejvíce obchodních překážek bylo vyřešeno v odvětví **zemědělství a rybolovu**, a to 45 % všech vyřešených překážek. Šest z vyřešených překážek patřilo do kategorie „horizontálních“ překážek (tj. týkajících se produktů ve více než jednom odvětví, které tak nelze přičíst pouze jednomu), zatímco tři se týkaly **odvětví služeb**. Toto rozdělení do značné míry odráží situaci v roce 2021.

Graf 10: Počet překážek vyřešených v jednotlivých odvětvích (2022)

Partnerství v oblasti přístupu na trh a jeho dopad v roce 2022

Při odstraňování překážek Komise úzce spolupracuje s členskými státy a zúčastněnými stranami v EU. To se děje v rámci **partnerství pro přístup na trh**, které zůstává ústředním prvkem strategie boje proti překážkám. V rámci partnerství se pravidelně setkávají Komise, členské státy a podnikatelská sdružení EU v různém složení. Výbor pro obchodní politiku se pravidelně zabývá otázkami provádění a prosazování, včetně překážek, aby mohl poskytnout potřebný impuls a směr a aby Komise a členské státy dospěly ke společnému porozumění prioritám, tomu, co je třeba udělat a na co je třeba zaměřit úsilí⁶⁹.

Výsledkem práce partnerství v uplynulých pěti letech bylo opět výrazné **uvolnění vývozu z EU**. Ekonometrická analýza provedená GŘ pro obchod ukázala, že díky odstranění řady překážek mezi lety 2017 a 2021 byl vývoz z EU v roce 2022 o 7 miliard EUR vyšší, než by byl, kdyby překážky dosud existovaly.

IV.2 Jednotné kontaktní místo

Odůvodnění a postup

⁶⁹ Viz také neoficiální dokument Komise o provádění a prosazování obchodní politiky EU: <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/7103f3c9-2dc5-4bc5-be52-210c133802ca/details?download=true>.

Když GŘ pro obchod 16. listopadu 2020 spustilo **jednotné kontaktní místo**, mělo to dvojitý účel. Prvním cílem bylo usnadnit zúčastněným stranám v EU nahlašování nových potenciálních obchodních překážek nebo porušení závazků v oblasti udržitelnosti Komisi. Díky jednotnému kontaktnímu místu mají nyní zúčastněné strany k dispozici **jediné kontaktní místo**, na kterém mohou tyto problémy nahlásit Komisi, a pokyny k tomu, jaké informace musí stěžovatelé poskytnout ke zjištění, zda se jedná o překážku, a k rozhodnutí o následných krocích. Druhým cílem bylo učinit posuzování nových problémů a dalšího postupu účinnějším a účelnějším. Jednotné kontaktní místo pod vedením vrchního úředníka pro dodržování obchodních dohod koordinuje posuzování stížností a zřizuje „případové týmy“ útvarů Komise složené z příslušných odborníků.

Tento proces ilustruje nedávný příklad stížnosti na dovozní omezení uplatňovaná Egyptem.

Stížnost obdržená jednotným kontaktním místem týkající se Egypta – akreditiv

V březnu 2022 obdrželo jednotné kontaktní místo stížnost na povinné používání akreditivu jako podmínky předchozí úhrady při dovozu širokého sortimentu zboží do Egypta. Toto opatření umožnilo Egyptské centrální bance kontrolovat poskytování zahraniční měny za dovoz tím, že zpožďovala vydávání akreditivů. Některé hospodářské subjekty v různých průmyslových odvětvích EU proto zaznamenaly značné zpoždění při vystavování akreditivů. Toto nové opatření zvýšilo administrativní zátěž a náklady, zpozdilo proces dovozu a *de facto* omezilo objemy dovozu vzhledem k omezenému množství cizí měny, kterou měli dovozci k dispozici.

Jednotné kontaktní místo po obdržení stížnosti sestavilo případový tým složený z odborníků, do něhož byla zapojena i delegace EU v Káhiře, aby stížnost podrobně posoudil. Jelikož posouzení dospělo k závěru, že opatření není slučitelné s dohodou GATT 1994 ani s dohodou o přidružení mezi EU a Egyptem, byla překážka zaznamenána do platformy Access2Markets. Poté se Komise na různých úrovních (např. na fórech WTO a při dvoustranných kontaktech v rámci dohody o přidružení) přímo spojila s egyptskou vládou, aby zajistila rychlé odstranění překážky. V důsledku toho Egypt v lednu 2023 zrušil povinný požadavek na používání akreditivu jako podmínky předchozí úhrady pro dovoz do země. EU v současné době sleduje, zda se zrušení požadavku na akreditiv plně uplatňuje v praxi.

Činnost jednotného kontaktního místa usnadňují online **formuláře pro podávání stížností** – jeden pro otázky přístupu na trh a druhý pro otázky související s obchodem a udržitelným rozvojem nebo systémem GSP. Oba jsou k dispozici na platformě Access2Markets⁷⁰. Tyto formuláře mají GŘ pro obchod poskytnout dostatek informací k provedení prvního posouzení daného problému a zvážení následných kroků. Potenciální stěžovatelé si nemusejí být jisti ohledně požadovaných informací, postupu nebo toho, zda mohou podat stížnost bez poskytnutí úplných informací. Jako pomůcka slouží provozní pokyny k jednotnému kontaktnímu místu⁷¹ na internetových stránkách GŘ pro obchod, které zúčastněným stranám poskytují návod, jak podat stížnost. Kromě toho Komise / GŘ pro obchod nabízí potenciálním stěžovatelům schůzky před podáním stížnosti a v případě potřeby s nimi podniká následné kroky po podání stížnosti. Jakmile je k dispozici dostatek informací, členové případového týmu stížnost posoudí a navrhnou vhodná následná opatření k vyřešení problému. V situacích,

⁷⁰ https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/contact-form?type=COMPL_MA

⁷¹ https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/form-assets/operational_guidelines.pdf

kdy na danou překážku nejsou podány žádné formální stížnosti, může Komise rovněž přijmout opatření z vlastní iniciativy.

Jednotné kontaktní místo v číslech

V roce 2022, tedy v **druhém celém roce** fungování, jednotné kontaktní místo:

- bylo kontaktováno 71krát, zejména kvůli možným překážkám přístupu na trh (66), ale také kvůli možnému porušování závazků třetích zemí v oblasti udržitelnosti (5),
- obdrželo celkem 48 externích stížností od zúčastněných stran z EU prostřednictvím portálu Access2Markets (dvě se týkaly obchodu a udržitelného rozvoje a zbývající se týkaly otázek přístupu na trh) a zahájilo šest stížností z moci úřední (týkajících se otázek přístupu na trh),
- zabývalo se řadou předběžných oznámení týkajících se udržitelnosti, z nichž tři v roce 2022 vyústily v oficiální stížnosti.

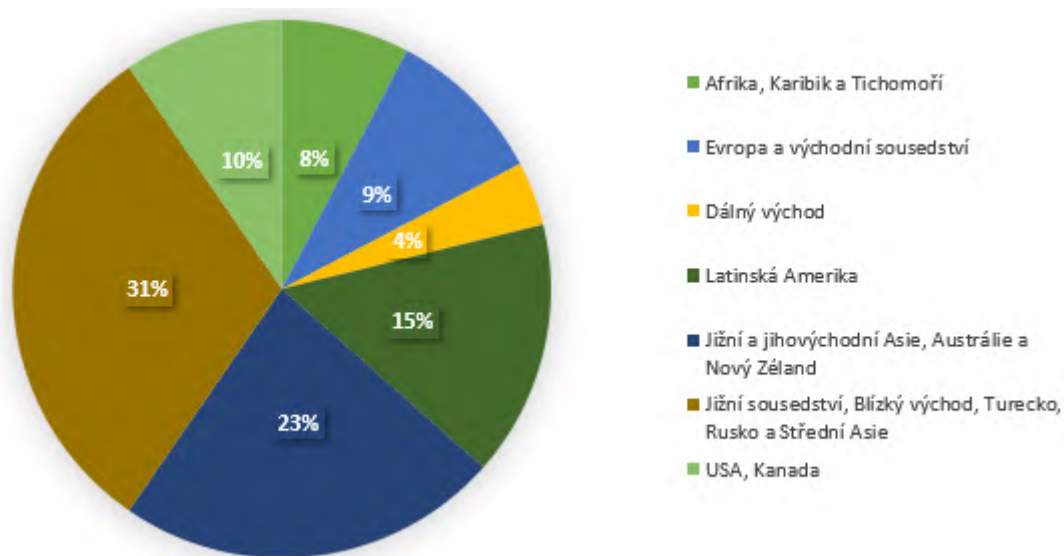
Naprostou většinu (42) ze 48 externích stížností podalo odvětví průmyslu: 23 stížností podaly společnosti z EU, 16 stížností podala evropská obchodní sdružení a 3 stížnosti podala vnitrostátní obchodní sdružení. Zbývajících 6 stížností podaly členské státy.

Kromě toho Komise zahájila 6 stížností týkajících se domnělých překážek obchodu z vlastní iniciativy.

Co se týče **počtu přijatých kontaktů a stížností**, byl oproti roku 2021 zaznamenán nárůst o 5, resp. 15 kontaktů. Pokud jde o **původ** stížností, situace v roce 2022 do značné míry kopíruje situaci v roce 2021: Hlavní kategorií stěžovatelů zůstaly zúčastněné strany z řad podniků v EU, přičemž **stížnosti podané členskými státy se zdvojnásobily**, byť z nízké úrovně (ze 3 v roce 2021 na 6 v roce 2022).

Jak je patrné z grafu 11 níže, pokud jde o dotčené **třetí země**, obdrželo jednotné kontaktní místo stížnosti na překážky, které se vyskytly ve 22 partnerských zemích a pokrývají všechny zeměpisné regiony.

Graf 11: Stížnosti přijaté jednotným kontaktním místem v roce 2022 podle regionů

V souladu s tendencí pozorovanou v roce 2021 se i v roce 2022 největší počet stížností týkal obchodních partnerů v zemích jižního a východního sousedství (12), kteří společně s Tureckem (3) tvořili 33 % všech stížností (mírný pokles oproti 37 % v roce 2021), následovala jižní a jihovýchodní Asie (včetně Austrálie, Indie) se třemi stížnostmi a na třetím místě Latinská Amerika se dvěma stížnostmi. Jednotné kontaktní místo obdrželo pouze jednu stížnost týkající se Severní Ameriky.

V. Dvoustranné a mnohostranné prosazování obchodních závazků: řešení sporů⁷²

Přístup Komise k provádění a prosazování se zaměřuje na práci na provádění, na předcházení potenciálním překážkám a na řešení skutečných překážek dříve, než se stanou trvalými. Aby byla tato činnost co nejefektivnější, je podporována připraveností Komise vést v případě potřeby právní spory.

V.1 Využití postupu řešení sporů

A. Mechanismus WTO pro řešení sporů

I když je odvolací orgán WTO stále zablokován, činnost EU v oblasti řešení sporů v rámci WTO pokračuje...

⁷² Podrobné shrnutí zejména případů WTO, v nichž EU vystupuje jako stěžovatel nebo odpůrce, a případů v rámci dvoustranných dohod EU naleznete v nejaktuálnějším vydání „Přehledu případů aktivního řešení sporů EU“ zveřejněném na internetových stránkách GR pro obchod (<https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/dispute-settlement/>).

Navzdory zablokování Odvolacího orgánu WTO od roku 2019 EU ve sledovaném období úspěšně pokročila v narůstajícím počtu sporů WTO, přičemž využila **mnohostranného prozatímního ujednání o odvolání při rozhodčím řízení**⁷³, jakož i **ujednání „ad hoc“ o odvolání při rozhodčím řízení**⁷⁴ založené na modelu prozatímního ujednání. Ke konci dubna 2023 se prozatímní ujednání o odvolání při rozhodčím řízení prostřednictvím 26 účastníků vztahovalo na 53 ze 164 členů WTO. Nejnovějším účastníkem je Japonsko, které se připojilo v březnu 2023. První rozhodnutí prozatímního ujednání o odvolání při rozhodčím řízení bylo vydáno v prosinci 2022 ve věci DS591 (*Kolumbie – mražené hranolky*).

V polovině dubna 2023 bylo ze strany EU zahájeno 110 ze 616 sporů předložených WTO od roku 1995. Mezi **spory v rámci WTO týkající se defenzivních zájmů**, ve kterých EU ve sledovaném období **postoupila**, patřily mimo jiné tyto⁷⁵:

- USA – zralé olivy (DS577) – Tento spor se týká vyrovnávacího cla na dovoz zralých oliv ze Španělska, které bylo zavedeno v roce 2018 za předchozí vlády USA a je považováno za nezákonné, přičemž rozhodnutí nabylo právní moci v prosinci 2021. EU se domnívá, že Spojené státy se nepodřídily zjištěním panelu do vzájemně dohodnuté lhůty 14. ledna 2023, zejména pokud jde o zjištění o průchozím financování. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo dosáhnout oboustranně přijatelného řešení, požádala EU dne 28. dubna 2023 o konzultace s USA v rámci řízení o dodržování předpisů podle čl. 21 odst. 5 Ujednání o řešení sporů. Jelikož konzultace tento problém nevyřešily, požádala EU dne 14. července 2023 Orgán pro řešení sporů o zřízení tribunálu pro dodržování předpisů, který by rozhodl o tom, jak Spojené státy provádějí zjištění o průchozím financování v rozhodnutí z prosince 2021.
- Turecko – farmacie (DS583) – Tento spor se týká napadení některých tureckých opatření týkajících se dovozu farmaceutických výrobků ze strany EU. Ve zprávě panelu ze dne 28. dubna 2022 bylo o všech tvrzeních rozhodnuto ve prospěch EU. Turecko se odvolalo 25. dubna 2022. Odvolací rozhodčí řízení podle článku 25 Ujednání o řešení sporů bylo založeno na ujednání *ad hoc* o odvolání při rozhodčím řízení mezi EU a Tureckem. V červenci 2022 rozhodci pro odvolání v podstatě potvrdili rozhodnutí panelu, zejména to, že Turecko musí odstranit své diskriminační praktiky (lokalizační a prioritizační opatření) ve farmaceutickém odvětví. Poté, co 25. dubna 2023 vypršela přiměřená lhůta dohodnutá s Tureckem, nyní EU sleduje kroky Turecka k dosažení souladu.

⁷³ Toto ujednání, které bylo WTO oznámeno v dubnu 2020, zajišťuje, že i když je odvolací orgán ochromen, budou mít členové WTO, kteří se ujednání účastní, i nadále výhodu závazného, dvoustupňového a nezávislého rozhodování podle pravidel WTO ve všech sporech mezi nimi. Kterýkoli člen WTO se může připojit k prozatímnímu ujednání o odvolání při rozhodčím řízení, dokud odvolací orgán nebude schopen plně fungovat.

⁷⁴ Pokud se člen WTO, s nímž EU vede spor v rámci WTO, rozhodne prozatímního ujednání o odvolání při rozhodčím řízení neúčastnit (jako tomu bylo například v případě Turecka ve dvou sporech v rámci WTO, DS583 a DS595, viz níže).

⁷⁵ Podrobné shrnutí zejména případů WTO, v nichž EU vystupuje jako stěžovatel nebo odpůrce, a případů v rámci dvoustupňových dohod EU naleznete v nejaktuálnějším vydání „Přehledu případů aktivního řešení sporů EU“ zveřejněném na internetových stránkách GR pro obchod: [Circabc \(europa.eu\)](https://circabc.europa.eu)

- Kolumbie – mražené hranolky (DS591). Tento spor se týkal konečných antidumpingových opatření uložených Kolumbií v listopadu 2018 na dovoz mražených hranolků z Belgie, Německa a Nizozemska. Poté, co panel WTO vydal zprávu ve prospěch EU, podala Kolumbie odvolání v rámci mnohostranného prozatímního ujednání o odvolání při rozhodčím řízení. Konečné a závazné rozhodnutí rozhodců pro odvolání ze dne 13. prosince 2022 se postavilo na stranu EU. Dne 14. března 2023 se strany dohodly na přiměřené lhůtě, kterou má Kolumbie na provedení doporučení uvedených v rozhodnutí rozhodců, která uplynula dne 5. listopadu 2023.
- Egypt – dovozní registrace (DS609). Tento spor se týká požadavků Egypta na registraci 29 kategorií zboží, včetně zemědělských a potravinářských produktů, kosmetiky, hraček, textilu, oděvů, domácích spotřebičů, nábytku a keramických obkladaček. Tyto požadavky se zdají být v rozporu se závazky Egypta vyplývajícími ze všeobecných dohod WTO o clech a obchodu (GATT 1994), o zemědělství a o dovozním licenčním řízení. Dne 26. ledna 2022 požádala EU o konzultace WTO, po nichž se Egypt zavázal zavést a uplatňovat významná zlepšení procesu registrace. Strana EU v současné době sleduje fungování upraveného registračního systému pro ověření toho, zda umožní obnovení obchodních toků do Egypta, a navazuje s Egyptem potřebné kontakty.
- Čína – zboží a služby (DS610). Tento spor se týká diskriminačních obchodních praktik, které Čína uplatňuje vůči Litvě od prosince 2021. Dotčená opatření zahrnují nepouštění litevského dovozu do Číny ze strany čínských celních orgánů, dovozní omezení ovlivňující nadnárodní společnosti, které používají vstupy z Litvy, a snížení objemu čínského vývozu do Litvy. EU považuje tato opatření za diskriminační a podle pravidel WTO nezákonná. V rámci stejné skupiny opatření Čína zavedla rovněž úplný zákaz dovozu alkoholu, hovězího masa, mléčných výrobků, kulatiny a rašeliny dodávaných z Litvy, údajně z fytosanitárních důvodů. Opatření ovlivňují obchod uvnitř EU a dodavatelské řetězce uvnitř EU a mají dopad na fungování vnitřního trhu, mimo jiné tím, že nutí k úpravám trhu. EU opakovaně oslovila Čínu, aby zrušila omezení na litevský vývoz do Číny a obnovila normální obchodní toky, ale bezvýsledně. Po konzultacích mezi stranami, které se konaly ve dnech 15. a 16. března 2022 a které nepřinesly uspokojivé řešení, požádala EU dne 7. prosince 2022 o zřízení panelu WTO, který byl ustaven dne 27. ledna 2023. Proces sestavování panelu stále probíhá.
- Čína – soudní zákazy proti žalobám (DS611). Tento spor se týká především čínských opatření, která mají nepříznivý vliv na ochranu a prosazování práv duševního vlastnictví. Od srpna 2020 vydávají čínské soudy rozhodnutí známá jako „soudní zákaz proti žalobám“, která brání společnostem z EU, jež jsou držiteli patentů, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem, v oprávněném vymáhání jejich práv mimo Čínu. Čínské soudy rovněž využívají hrozbu vysokých pokut, aby odradily evropské společnosti od toho, aby se obrátily na zahraniční soudy. V důsledku toho

jsou evropské společnosti působící v oblasti špičkových technologií při vymáhání svých práv značně znevýhodněny. V dubnu 2022 proběhly konzultace mezi EU a Čínou, ale nepodařilo se dosáhnout oboustranně uspokojivého řešení. Komise byla zřízena 27. ledna 2023 a sestavena 28. března 2023.

- Indie – cla na produkty IKT (DS582). Tento spor se týká cel uplatňovaných Indií na produkty informačních a komunikačních technologií („IKT“). Cla byla postupně zaváděna od roku 2014, ačkoli se Indie v rámci své listiny vázaných sazeb WTO zavázala k bezcelnímu režimu, který je převedením jejích závazků vyplývajících z dohody o informačních technologiích ITA-1. Zpráva panelu byla rozeslána všem členům WTO a zveřejněna 17. dubna 2023. V této zprávě panel konstatoval, že indická cla ve výši až 20 % porušují nejzákladnější pravidla WTO, tj. celní závazky Indie, a jsou tedy nezákonná. Zpráva panelu potvrdila všechna tvrzení EU v tomto sporu a měla by být v zásadě přijata Orgánem pro řešení sporů do 60 dnů od jejího rozeslání všem členům WTO.
- Indonéský zákaz vývozu niklové rudy (DS592). Tento spor se týká zákazu vývozu niklové rudy uloženého Indonésií a požadavků na domácí zpracování týkajících se niklové a železné rudy. EU napadla opatření u WTO a v lednu 2021 požádala o ustavení panelu. Dne 30. listopadu 2022 panel konstatoval, že indonéský zákaz vývozu a požadavek na domácí zpracování niklové rudy porušují pravidla WTO a nejsou odůvodněny žádnou z dostupných výjimek, a potvrdil oprávněnost všech tvrzení EU. Dne 8. prosince 2022 se Indonésie odvolala proti zprávě panelu „do slepé uličky“, tj. k nefunkčnímu Odvolacímu orgánu. Indonésie nesouhlasila s žádným ujednáním, jak obejít neexistenci funkčního Odvolacího orgánu, který by její odvolání projednal, jako je připojení se k mnohostrannému prozatímnímu ujednání o odvolání při rozhodčím řízení nebo uzavření ujednání *ad hoc* o odvolání při rozhodčím řízení s EU podle článku 25 Ujednání o řešení sporů, a to navzdory soustavnému úsilí o komunikaci na všech úrovních v průběhu roku 2022. V návaznosti na závěry panelu WTO a odvolání Indonésie k Odvolacímu orgánu, který v současné době nefunguje, což *de facto* blokuje konečné a závazné řešení sporu, Komise v reakci na porušení ze strany Indonésie zvažuje uplatnění vhodných a přiměřených protiopatření a zahájila veřejnou konzultaci o možném využití nařízení o prosazování pravidel, které jí má pomoci při posuzování nezbytnosti a parametrů možných obchodněpolitických opatření.

EU ve sledovaném období rovněž **pokračovala ve vedení sporů v rámci WTO týkajících se defenzivních zájmů, které proti Unii vedly jiné strany**, mimo jiné následujících:

- Turecko – ochranná opatření v oblasti oceli (DS595). Tento spor se týká ochranného opatření v oblasti oceli, které EU uložila v únoru 2019. Zpráva panelu ze dne 29. dubna 2022 potvrdila dostupnost ochranného nástroje jako reakce na celosvětovou krizi v ocelářství, ale konstatovala, že ochranné opatření EU postrádá ve třech bodech dostatečné odůvodnění. Po přijetí závěrečné zprávy dne 31. května 2022 se EU a

Turecko dohodly na přiměřené lhůtě pro dosažení souladu a dne 16. ledna 2023 EU předložila zprávu o stavu, v níž informovala členy WTO o přijetí opatření nezbytných k dosažení souladu s doporučeními a rozhodnutími v tomto sporu.

- Indonésie (DS593) – palmový olej a Malajsie – palmový olej (DS600): Oba spory, které byly zahájeny samostatně Indonésií (prosinec 2019) a Malajsií (leden 2021), se týkají některých opatření přijatých EU a některými členskými státy v souvislosti se směrnicemi EU o biopalivech, jež se týkají biopaliv z palmového oleje a z plodin palmy olejné z těchto zemí. Malajsie a Indonésie tvrdí, že sporná opatření nejsou v souladu s dohodami WTO o technických překážkách obchodu, o clech a obchodu (GATT) a o subvencích a vyrovnávacích opatřeních. V obou případech byly ustaveny komise a probíhají řízení.
- Jihoafrická republika – citrusové plody (DS613). Tento spor se týká rostlinolékařského režimu EU, kterým se řídí dovoz citrusových plodů z Jihoafrické republiky. Jihoafrická republika tvrdí, že opatření EU se zdají být v rozporu s Dohodou WTO o uplatňování sanitárních a fytosanitárních opatření a s některými ustanoveními dohody GATT 1994. Dne 22. července 2022 požádala Jihoafrická republika o konzultaci s EU v rámci WTO. Konzultace proběhla ve dnech 15. a 16. září 2022, ale nepřinesla uspokojivé řešení. Tento proces probíhá.

B. Dvoustranné řešení sporů

EU v roce 2022 nezahájila žádné nové dvoustranné spory, ale nadále sledovala, jak obchodní partneři dodržují zprávy expertních panelů a vyjednaná urovnání...

- **Jižní Korea – závazky v oblasti práce**. Jižní Korea dosáhla dalšího pokroku při provádění rozhodnutí panelu odborníků z ledna 2021⁷⁶ vydaného v souladu s kapitolou „Obchod a udržitelný rozvoj“ Dohody o volném obchodu mezi EU a Jižní Koreou. V Jižní Koreji vstoupily v roce 2022 v platnost tři základní úmluvy, a to úmluva o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat (č. 87), o provádění zásad práva organizovat se a kolektivně vyjednávat (č. 98) a o nucené práci (č. 29). Podrobněji viz oddíl II.2, bod C výše.
- **Jihoafrická celní unie (SACU) – ochranná opatření týkající se drůbeže**. Tento spor se řídil ustanoveními o řešení sporů dvoustranné dohody o hospodářském partnerství mezi EU a státy SADC (Jihoafrického společenství pro rozvoj). Týkal se uložení ochranného opatření na vývoz mraženého nevykostěného děleného kuřecího masa z EU ze strany Jihoafrické celní unie (Jihoafrická republika, Botswana, Namibie, Svazijsko a Lesotho) v září 2018, které vedlo k výraznému snížení vývozu drůbežího masa z EU do SACU. Rozhodčí tribunál ve své závěrečné zprávě ze dne 4. srpna 2022 rozhodl ve prospěch EU a konstatoval, že ochranné opatření nebylo přiměřené a přesahovalo rámec toho, co bylo nutné k nápravě nebo prevenci vážné újmy nebo

⁷⁶ Zpráva panelu byla vydána 20. ledna 2021 a je k dispozici zde: [Circabc \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/circabc)

narušení. Kromě toho byla prodleva mezi šetřením a přijetím ochranného opatření nepřiměřená a nebyla v souladu s dohodou o hospodářském partnerství EU–SADC. Ačkoli platnost ochranného opatření vypršela v březnu 2022, zpráva panelu stanovila precedens, kterým se Jihoafrická celní unie musí řídit, a který jí brání v prodloužení doby platnosti dotčeného ochranného opatření.

- **Alžírsko – několik opatření na omezení obchodu.** Dne 24. června 2020 zahájila EU proti Alžírsku řízení o urovnání sporu v rámci dohody o přidružení mezi EU a Alžírskem, v němž napadla pět opatření (nezákonná ochranná cla, zákaz dovozu automobilů, systém dovozních licencí, cla na 129 výrobků a platební omezení v odvětví námořní dopravy). Díky úsilí EU o nalezení řešení na základě vyjednávání během konzultací byla tři z pěti napadených opatření zrušena (cla, nezákonná ochranná cla a platební omezení). V prosinci 2022 Alžírsko zrušilo nezákonná dovozní cla na všechny výrobky, na které se vztahuje dohoda o přidružení mezi EU a Alžírskem. V listopadu 2022 Alžírsko navíc změnilo právní rámec týkající se dovozu automobilů. Alžírsko mezitím také zavedlo nový režim vydávání povolení pro dovoz, který je koncipován jako průběžný zákaz dovozu, jenž se v současné době vztahuje na seznam téměř půl milionu výrobků, a další obchodní překážky v jednotlivých odvětvích (např. nové požadavky halal na zemědělsko-potravinářské produkty), které narušují obchodní toky napříč odvětvími. Pravidelně jsou přijímána i další opatření, která omezují obchod a investice, čímž se místní podnikatelské prostředí stává nepředvídatelným a netransparentním. Komise situaci pozorně sleduje a je i nadále znepokojena vývojem v oblasti zavádění nových opatření v roce 2022 a v první polovině roku 2023.
- Nevyprovokovaná a neodůvodněná vojenská agrese Ruska proti **Ukrajíně** ovlivnila její schopnost dodržet rozhodnutí rozhodčího tribunálu ve dvoustranném sporu v rámci dohody o přidružení s EU, který se týkal ukrajinského zákazu vývozu některých druhů dřeva.

V.2 Obnovení skupin rozhodců pro spory v rámci dohod EU

V prosinci 2020 byla vyhlášena veřejná výzva k podávání žádostí v souvislosti s obnovením skupiny rozhodců a samostatné skupiny odborníků na obchod a udržitelný rozvoj s cílem umožnit vytváření skupin odborníků pro řešení sporů v rámci obchodních dohod, jichž je EU stranou. V rámci výběrového řízení posoudila uchazeče výběrová komise zkušených mezinárodních soudců a akademiků, aby mohla potvrdit jejich vhodnost pro jmenování. Úspěšní uchazeči byli informováni v květnu 2022 a nové skupiny způsobilých uchazečů byly zveřejněny v červnu 2022⁷⁷. Z těchto nových skupin bude Komise vycházet v konkrétních případech při předkládání návrhů na jmenování rozhodců a odborníků na obchod a udržitelný rozvoj nebo na vytvoření předem dohodnutých seznamů (soupisů) v rámci příslušných dvoustranných dohod se třetími zeměmi. Konečné rozhodnutí o těchto soupisech přijme Rada.

⁷⁷<https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/3b8c3460-b8f5-4bd2-8e32-08b68cf4d834>

V souladu se zásadou rovného zastoupení v rozhodčím řízení, kterou Komise dodržuje, bude Komise usilovat o zajištění rovného zastoupení žen a mužů, pokud jde o jmenování na soupisy nebo konkrétní spory, a bude své obchodní partnery vybízet, aby postupovali stejně.